

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 ft,
minden következéskor 16 ft.
Nyilatkozati petit sor 40 ft.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- A romániai szerződés.
- Héltáblát Aradnak!
- A pokolgépes százados.
- A kegyelmes ur otthon.
- A hadgyakorlatok nyilvánossága.
- A histeria halottja.
- „Gyáva fráter!”
- Negyedmillió ékszeres.

Irányi Dániel-utca.

Arad, július 28

Nesnera Aladár a városhoz indítványt adott be, amelyben a többek között azt javasolja, hogy a Kasza-utcát a város *Irányi Dániel* nevére keresztelje el. Az indítványt Nesnera, mint a törvényhatósági bizottság tagja nyújtotta be, akinek személyével azonban önkéntelen kapcsolatba kerül az, hogy ez idő szerint az aradi nemzeti munkapárt elnöke.

Különösét, pláne ellentétet egyáltalán nem találunk az indítványozó és az indítvány tartalma között. *Irányi Dániel* a magyar függetlenségi pártnak volt a vezére, egyik alapítója, de egyénisége, politikai kiváltsága, hazaszeretete, liberálizmusa magasan fölé emelik őt minden pártkeretnek. Puritán voltát azzal lehetne jellemezni: a függetlenségi párt Deák Ferenc volt. S minden tekintetben olyan magyar ember volt, a kinek emléke minden pártállású, fajú és rendű magyar előtt egyformán megérdemli a tiszteletet, kegyeletet és megbecsülést.

Az indítványban csak az az érdekes, hogy — a függetlenségi párt mulasztását pótolja. Az alatt az időszak alatt, a míg a függetlenségi párté volt a vezető szerep az országos és a városi ügyek vezetésében, ez sohase jutott eszébe a függetlenségi párt embereinek. A holt vezérekről megteledkeztek; az élő vezérekkel szemben való hódolat már hamarabb jutott kifejezésre magában az utcakeresztelésben is, amikor Arad egyik legszebb útját Apponyi Albert gróf nevére keresztelték el. Nem akarunk vitatkozni arról, hogy megérdemelt, helyén való kiüntetés volt-e ez. Alig hisszük azonban, hogy Magyarországon még egy város lenne — talán Jászberényt se véve ki — ahol az élő Apponyi nevére utcát neveztek volna el.

Ismerjük be: nemcsak helyi jelenség volt ez, hanem olyan, amely általánosan, az egész országban, a politikai középpontban ép úgy, mint a vidéken, egyformán jellemezte a hatalomra jutott függetlenségi pártot. Az élőkkel foglalkoztak, az élő hatalmasokkal, akiknek nem győztek eleget hizelegni, bókolni. A bizantinizmusnak hihetetlenül erős divatja vert gyökeret. A befolyásos élőknek való hizelegés, hajbókolás szintén az élők kedvéért történt, azoknak az élőknek kedvéért, akik a dicséret-esőre fölkelő sugarak fényét és melegét a maguk érdekeinek érlelésére, kövértésére akarták használni. És mi alatt az élők kultusza ennyire megerősödött, a holtakról egészen megfe-

ledkeztek: nemcsak a halottak személyéről, a hazának tett szolgálataikról, hanem a halottak eszméiről, szellemi hagyományairól is. Bizonyosság volt erre az, hogy a függetlenségi párt mennyire eltántorodott Kossuth Lajos és Irányi Dániel programjától.

A halottak emlékének megbecsülése nem jelent egyebet, mint tiszta kegyeletet, a halottak kiváltságának és életük tevékenységének kultuszát. A mikor Arad város Nesnera indítványát elfogadja, ennek a kötelességnek hódol. Hogy a sorrendben Irányi Dánielt sokan megelőzték a halottak és az élők közül, a kik a dolgok igaz rendje szerint utána következnek volna: nem ront Arad kegyeletes tényén, a mely az örökkévalóságnak, vagy legalább is e város fenmaradásának minden időre szól.

S az a tény, hogy az országos függetlenségi párt egykori nagynevű vezére iránt való kegyelet kifejezésére a nemzeti munkapárt elnöke tesz javaslatot, még valamit jelent. Elhárítja a vádat, mintha a nemzeti munkapártot, a mely nemrég vivta első, diadalmas csatáját, a pártelfogultság vezetné. A nemzeti munkapárt a valódi érdemet, az igazi értéket nemcsak a maga soraiban becsüli meg s nemcsak a halottakkal, de az élőkkel szemben is. Ebben akar talán legjobban különbözni a hatalmát vesztett függetlenségi párttól, amelynek élő Irányi Dániel nem voltak, a halott Irányival pedig nem törődött.

Nyári emlék.

Írta: Herczeg Ferenc.

Miután elfoglaltam szobámat az új fogadóban, elsétáltam a kis kikötőbe. Mély esend, izzó hőség, fojtó szurokszag. A tenger bágyadtan csillogott, mint a bádoglep, a móló tövében veszteglő vitorlás ponyvája alatt egy banditaképző férfi borotválkozott nagy körülményességgel, künn pedig, a piros nagy uszójában, álmos sárgacapat tollaskodott.

- Ha jól emlékszem...
- Igen, én vagyok, Badaconsyi...
- Nagyon örülök!

Rőt, harsabajsú, hosszunyaku, düllent szemű ember volt. Gyűrött nyerselyemruhát viselt és acélesattos bőrvet. A kezében két napernyőt tartott. Nem volt kellemes külsejű ember, de kellemes emlékeket kötött fel bennem; Zubolyt látva, Titania királynéra gondoltam.

— És kedves felesége önnagysága?

— Ő is itt van. A doktorhoz ment és itt adtunk egymásnak légyottot. Maradjon velem, mindjárt itt lesz, nagyon fog örülni a viszontlátásnak.

Az olajfák árnyékában találtunk egy padot. Vártuk Ninont. Közbe úgy rémlett nekem, mintha máris érezném sajátos parfümjét, melyet őt esztendővel ezelőtt szívtam magamba utoljára.

Ninon, Badaconsyiné, rendkívül érdekes nő volt. Egyéniség. Teozófus könyveket olvasott, bizalmasai előtt budhaistának vallotta magát és a földi élet célját a lélek fokozatos tökéletesítésében kereste. Csodálatos vonalmat érzett a krókuszszárga szín iránt és komoly arccal állította, hogy az embernek asztalteste van, mely alkalomadtán el tud válni igazi testétől. Különösen magas természetű, telidomu, kreolos szépség volt. A szeme — ah, a szeme! — telve volt álmatság, lappangó tűzzel, a felső sjkán pedig sokat ígérő pelyhlyé. Mivel igen szép lába volt, elvből csak áttört harisnyát viselt, ami természetesen azt a kötelezettséget róta rá, hogy séta közben fel kellett fognia a szoknyáit. Sokat sétált, mert félt a hízástól, a kirándulásain mindig fiatal urakkal kísértette magát, legszívesebben magánasszonyokkal, akiket elbájolt és megható tulfinomodott lelkének méla szépségeivel. A harmadik vagy negyedik kirándulás alkalmával, ha a jelölt már kellően megtisztult a szellemi firdőben, rendszerint följelöltte neki önzellen barátságát. A legcinkusabb ember is megadta magát, ha a tengerben látta Badaconsyinét, mert firdőruhában ellenállhatatlan volt.

Mondanom sem kell talán, hogy az ura igen közönséges ember volt. Az ilyen rendkívüli nő férje többnyire fajankó. Sokat szerző, de alárendelt állású pénzember volt, úgy dol-

gozott, mint az igazságtól, a főlebbvalóitól félt, mint az iskolásfiu tanáraitól, a feleségét pedig közönséges, mondhatnám lealázó módon szerette.

Őt esztendővel ezelőtt — most minden eszembe jut megint! — két udvarlója volt Ninonnak, egy berlini író és egy magyar báró. Az írótól sohasem olvasott senki semmit, de mindenki tudta róla, hogy kedves embere a német császárnak. Bizonyos imperialisztikus fölényvel szokott beszélni. A báró vidéki ember volt és bár alig lehetett még harminc esztendő, mégis teljeen elavult magnátipust képviselt. Úgy viselkedett és öltözködött, mint az ötven év előtti bárók. Pofaszakál, monokli, fehérbetétes lakkecipő, hatványozott párbajké passz és a többi. Ninon akkoriban egyedül volt a firdőben, Badaconsyi urról egyáltalában még nem tudott a világról.

És miközben az asszony előkelő és ingerlő nyugalommal szövöztette az önzellen barátság szálait, egyszerre megjelent udvarában a férje, fekete okmánytáskával a hóna alatt. A misztikus köd, mely Ninon alakját körülvette, foszladozni kezdett. Badaconsyi olyan rettenetesen józan ember volt, hogy száz méter távolságra mindenkit kijózanító. A boldogtalan hagymával ette a ros éjyost és ócska adomákkal alkalmatlankodott embertársainak.

— Erről eszembe jut az egyszeri polgártárs, a ki Tarnopoiba akart utazni...

A romániai szerződés.

A képviselőház ülése.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 28.

A Ház tanácskozásai gyors tempóban haladnak. A törvényjavaslatokat egymásután fogadják el a Ház, ami annak a jele, hogy a parlament munkakedve növekedésben van. Belátja az ellenzék is, hogy üres szóradattal lehetetlen az ország szekerét a kátyúból kivezetni.

Ma a román kereskedelmi szerződést tárgyalták. Barcsay Andor dévai követ a rossz iparfejlesztésről és az erdélyi nép gazdasági elhanyagoltságáról beszélt. Sztérényi József ebben némi támadást lát a múlt kormány politikája ellen és ezért hosszasan védekezik.

Részletes tudósításunk a következő:

Berzavicz Albert elnök tíz óra után megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése és az elnöki előterjesztések után Haydin Imre a közigazgatási bizottság jelentését terjeszti be Zenta és Nagykanizsa városok önállósítása tárgyában.

Elnök jelenti, hogy Nagy Sándor napirend előtt kért szót.

Nagy Sándor: Kijelenti, hogy a tegnap ülésen Gortvay zempléni megyei főszolgabíróól sértő megjegyzést tett, e miatt a Háztól bosszút kér.

Székely Ferenc beterjeszti a konzuli bíraskodás meghosszabbításáról szóló javaslatot.

Szivák Imre bíráló bizottsági tag leteszi az esküt.

Elfogadják harmadszori olvasásban az ujonejavaslatokat.

(A román szerződés.)

Következett a román kereskedelmi szerződés becikkelyezéséről szóló javaslat tárgyalása.

Barcsay Andor: A Justh-párt nevében kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el, mert ők a gazdasági önállóság felé törekvenek, tehát olyan javaslatot, mely a vámközösség alapján jött létre, nem fogadhat el. Ez a javaslat Ausztriának biztosít nagy előnyöket, Magyarországnak nem, annak csak hátrányos. Az időközben a szerződési tárgyalások abba az időbe nyulnak vissza, amikor az annektáció miatt feszült volt a viszony a Balkánnal. Ha tehát nem is biztosít nagy előnyöket, de a békeszomszédi viszonyt biztosítja és ez is sokat ér. Kétségbevonja az, hogy a román barátság ilyen nagy árat megér, mint amit mi a szerző-

dés által fizetünk. A szerződés különösen Erdélyre veszedelmes.

Pap Géza előadó: Az erdélyi ipar már ugyanis tönkre ment.

Barcsay Andor: Kellő támogatással helyre lehetett volna és lehetne ma is állítani. Kijelenti, hogy a javaslatot azért nem fogadja el, mert ő követeli 1917-re az önálló vámterületet és ez a kormány azt megvalósítani úgysem fogja.

Kállay Ulul: Legelőbbben is a magyar föld termőképességének emelését tartja fontosnak. Ausztria 6 millió költséggel állatértékessé tette állított fel, erre Magyarországnak is szükség van, hogy Ausztriával szemben védekezhessünk. Az erdélyi ipar fejlesztését fontosnak tartja. Néhány hiányra hívja fel a kormány figyelmét, melyet remél pótolhatni. Ebben a reményben a maga és a Kossuth párt nevében kijelenti, hogy a javaslatot elfogadja.

(Sztérényi.)

Sztérényi József: Beszéde elején Károlyi Mihály gróffal polemizál, örömeinek ad kifejezést, hogy Károlyi gróf, aki a magyar agrár társadalom vezére, beismeri, hogy a mezőgazdaság istápolása mellett rendkívül fontos a magyar ipar istápolása. Célolja Barcsay azon állítását, hogy a Justh-párt azért nem szavazza meg a javaslatot, mert bizalmatlan a kormány iránt.

Ráth Endre: Nem csak ezért.

Sztérényi: Első sorban ezért. Attér a külügyi helyzetre, válaszolja azt az időt, amikor a jelen szerződésről folytak a tárgyalások Romániával. Históriai visszajelentést vet a magyar kereskedelem fejlődésére, célolja Barcsaynak azon állítását, hogy a tönkretett erdélyi ipart helyre lehetett volna állítani. Az erdélyi kisipart a sokáig húzódnó vámháboru tette tönkre és időközben a román ipar annyira fejlődött, hogy ma már alig van kivitel Romániába. Az erdélyi kisiparosok a vámháboru idejében átvándoroltak Romániába, tehát azt a kisipart segíteni, ahol nincs kisiparos, nem lehet. Hosszasan foglalkozik az agrár érdekeknek a merkantilis érdekekkel való összeegyeztetése kérdésével. Attér az őrlési forgalom betöltésének kérdésére. Kijelenti, hogy a tilalom csakis visszadási eszköz, mert az sokkal többet ártott a magyar iparnak, mint használt az agrár érdekeknek, de legjobban használt az osztrák malomiparnak. Ezután statisztikai adatokkal igazolja, hogy az őrlési forgalom betöltése milyen károkat okozott nekünk és milyen hasznot hozott Ausztriának. Statisztikai adatokkal igazolja azt is, hogy az agrár érdekeknek is csak kára volt az őrlési tilalom. Vissza kell hódítani a magyar piacot, mely a magyar iparra is igen fontos.

(A drágaság oka.)

Rátér a drágaság kérdésére, melyet a Balkán politikával atarnak összefüggésbe hozni. Kárhóztatja a mezőgazdasági agrár védvámok magas voltát, mert akkor magas ipari váموkat is kell alkalmazni. Ha ez megállana, akkor olyan állapot állana elő, mely szerint összeomlana az egész védvámok politika. Ismét statisztikai adatokat sorol fel a külföldi nagyvárosok és Budapest drágasági viszonyainak jellemzésére. A buza ára Budapesten emelkedett legjobban. A marha ára az utolsó 7 évben, szemben a többi külföldi városokkal, Budapesten emelkedett legnagyobbra. Ez áll a termésre is. A husarak összehasonlításánál 1899—1906 évig Berlinben 188 százalékkal, Bécsben 166, Budapesten 211 százalékkal emelkedett. Borjúbus Berlin 176, Bécs 136, Budapesten 374 százalékkal emelkedett. Ha összehasonlítást teszünk Bécs és Budapest között, ahol a vámtételek teljesen egyformák lájuk, hogy Budapesten duplájára emelkedtek a husarak. Ezen emelkedéseknél illojális szempontok jönnek figyelembe. Az utolsó öt év alatt egyhated résszel apadt Budapest hús fogyasztása a drágaság miatt. Ez pedig káros a mezőgazdaságra és az állattenyésztésre. Foglalkozik a vidéki drágasággal. A tojás és tejdrágaságról beszél. A vaj emelkedett Pozsonyban egy percenttel, Debrecenben 55 százalékkal. A kenyér Debrecenben 55 százalékkal, Kassán 50 százalékkal emelkedett. Aláírja Károlyi Mihály gróf azon ajánlatát, hogy az állattenyésztés intenzív fejlesztése megszünteti a busdrágaságot, de nem írja alá azt, hogy fogyasztási szövetkezetek alakuljanak.

Egy hang: Beszéljen az illojális haszonról.

Sztérényi: Kénytelen vagyok, sőt kötelességem a kereskedő osztályt megvédeni az ilyen gyanúsítással szemben, mert épen ez az osztály volt az, mely minden kormánynál sürgette a tisztességtelen verseny megakadályozásáról szóló törvény megalkotását. Ez az osztály maga kívánja a fekélyt kivágni testéből.

(Sándor Pál.)

Szünet után Sándor Pál mondott beszédet. Károlyi Mihály és Barcsay Andor fejtegetéseivel polemizált, annál is inkább, mert azokban személyére is voltak vonatkozások. Helyteleníti a román kereskedelmi szerződést, a mely csak az agrár érdekeket elégíti ki egyoldaluan. A busdrágaság oka az, hogy az utóbbi évtizedben alig történt valami benozatal. A kormány a behozatal elől mindig elzárkózott. Károlyi gróf az önálló vámterület híve, de a kereskedőkkel nemsokat törődik. Pedig a kereskedőkre roppant nagy szükség lesz az önálló vámterület felállítására esetén.

Tarnopolba! A báró és az író undorodva néztek össze. A szegény asszony hallgatott, csak mártírpillantása árulta el lelkének szenvedéseit. Andromeda pillantása volt, mely a szabadító Perzeuszt várja.

Az író hamarosan el is párolgott és így a báró lett az asszony állandó kísérője. Hiszen valószínű, hogy Ninon szivesebben ajánlotta volna fel önzetlen barátságát valami angolos diszkrecióval mintázott sport-magnásnak, de hát a kis fürdőhelyeken nincs nagy választék fürakban.

En egy este Badacsonyi urral kettesben a tengerre kiugró verandán szivarozgattam. Szélvihár pattant föl oly hirtelenül, mint az álmából fölriadt vadállat. A tenger fölött lobogó sörényű felhőroszlánok bömböltek.

— Hová lett a feleségem? — kérdezte Badacsonyi.

— Az imént még itt sétált a báróval.

A férj a korláthoz lépett és belekiáltott a sötétségbe:

— Ninon, Ninon!

Semmi válasz. Pedig Ninon ott állt a báróval a korlát tövében, talán két méternyire álltunk. Azt hitték, hogy nem látjuk őket. Szép csendesen ültek, tisztán távolban egymástól és elmélázva néztek a holdat. A hold pedig olyan furcsa arcot vágott, mintha elszédült volna a vágató felhők között. Badacsonyi is fölfedezte a meglapuló párt. Egy ideig ijedten nézte őket, azután sarkon fordult.

— Ugy látszik, ő nagysága nem hal-

lotta — mondtam minden igaz meggyőző dös nélkül

Badacsonyi lemondóan legyintette a kezével.

— Ugyan kérem, ne tartson gyerekek! Tudom, hogy meghallotta, hiszen nagyon jó füle van. De akár a szél dudál a fülébe, akár én kiabálok, neki az mindgy.

Hosszu szünetet tartott, a fölindulásával küzködött, végül ellágyulva folytatta:

— Lásza, én egész életemben csak egy dologra vágyakoztam: a családi boldogságra. De hát nem lehet! A feleségem nem szeret, sosem kellett nekem. En egy közönséges fráter vagyok, egy szegény ördög, magam is esodálok, hogy az urak leülnek velem egy asztalhoz, egy ilyen senkivel... A feleségem pedig...

Megint legyintett a kezével és most már végleg abbahagyta, mert jött az asszony. A haja lobogott a szélben, a fehér szoknyája csatogott és rácsavarodott karcsu lábszáraira, — igazán remek szép teremtés volt!

Mindaz öt esztendővel ezelőtt történt. És most mi ketten, Badacsonyi meg én, itt ültünk a fakó olajfák árnyékában, kinéztünk a tenger izzó azur párájába és vártuk Ninont.

— Jól érzi magát ő nagysága? — kérdeztem.

— Nagyon jól. Sohasem volt olyan jó színben, mint mostanában. A doktorhoz csak azért ment, mert meglazult a plomb a fogában.

— Maddig maradnak itt?

— Szerdán lejár a szabadságom, akkor haza kell mennem.

— És ő nagysága?

— Ő a viláért sem maradna itt nélkülem.

— U-ugy?

Kissé jobban elnyujtottam az ugy-ot, mint illett volna és Badacsonyi elnevette magát.

— Csodálkozik ezen? Persze, öt évvel ezelőtt még másképp volt, de most már...

— Amennyire emlékszem, önök öt esztendővel ezelőtt is példás házasságot éltek — állenttem.

Badacsonyi csendesen csóválta a fejét.

— Nem, akkor még igen rosszul éltünk és voltak napok, mikor nagyon untam az életet.

— És ma?

— Ma jól élünk. A feleségem szeret. Ott-hon ő az asszonygyá lett. Nem akar társaságba járni. Mindig csak velem akar lenni, sőt — képzelje csak! — olykor azzal is gyanúsítottam már, hogy féltékeny reám... Ő — én reám!

Badacsonyi mekegve nevetett, de azért nem tudta elpalástolni meghatottságát. Magam is közel voltam hozzá, hogy elérzékenyüljek. Ez az ember szemmeláthatólag skandalózan boldog volt.

— És mi az oka ennek a változásnak? — kérdeztem.

— Nem tudnám megmagyarázni, bár érzem, hogy ennek kellett bekövetkeznie. Sokáig

(A földművelési miniszter.)

Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter reflektál az előtte elhangzott beszédekre. Védelmébe veszi a javaslatot, amely a különböző érdekeket kiegyenlíteni törekszik. Arról, hogy a Szerbiával kötendő szerződés mit fog tartalmazni, most nem nyilatkoznak, csak annyit jelenthet, hogy az a régi állapotot igyekszik fentartani. A fogyasztó szövetkezetek tulzott fejlesztését nem tartja egészséges dolognak. A romániai kereskedelmi szerződés ma már szinte befejezett dolog. Nem ez a kormány alkotta, illik tehát, hogy azok is elfogadják, akik annak idején megkötötték. (Derűség.) A magyar állattenyésztés, különösen pedig a legelőügy fejlesztése érdekében mindent meg fog tenni. Rendkívül fontosnak tartja az utóbbi dolgot s azért a költségvetésbe a legelőügyre az eddigi összegnél ötszáz ezer koronával többet fog felvenni. Az állatértékesítés terén nagyobb centrumok szervezését látja szükségesnek, ami a közvetítést kiküszöböli. Az őrlelési tilalomra is csak a szegény fogyasztó fizet rá. Mert a jó termés külföldre megy, itthon csak a selejtes marad és így az árak megdrágulnak. Ajánlja a javaslat elfogadását.

Bánffy Miklós báró kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondassa el.

Elnök az ülést negyed három órákor zárta be.

Minisztertanács. Budapestről jelenti tudósítónk: A kormány tagjai holnap délután öt órákor a miniszterelnöki palotában minisztertanácsra fognak összejönni.

A horvát politikai klub válsága. Zágrábból jelentik: Pejachevich Tivadar gróf volt horvát bán ma levelet intézett a svájei Wildungenből Mazuranovits horvát képviselőhöz, s ebben bejelenti, hogy a horvát politikai klub elnöki tisztéről lemond. Lemondását azzal indokolta meg, hogy a klub legutóbb olyan határozatot hozott, amely tisztára személyes okokból válságot idéz elő.

Időközi választások. Sopronból jelentik: A szabadbárándi választás határnapját a központi választmány augusztus 4-re tűzte ki. Niczky Pál grófnak ezidő szerint még nincsen ellenjelöltje.

Iglóról jelentik: Máriássy Tibor ma a jelöltségtől visszalépett, így Münnichet egyhangulag fogják megválasztani.

valami félreértés volt közöttünk. Azt hiszem, az én hibámból. Talán nem voltam elég önértékes? Az asszony az enyém volt és én még sem mertem őt egészen, lelkileg is, az enyémnek tekinteni. Ez hiba volt. Ő pedig? A nők olyan különösek! Érzékenykedett, félreértette önmagát, nyugtalanul járt-kelt a világban, keresett valakit és nem tudta, hogy az a valaki én vagyok.

A magyarázat érdekelt, de azért nem értettem meg belőle semmit. Itt valami titoknak kell lappangania!

Most már növekedő türelmetlenséggel vártam a szép Ninont, mert úgy sejtettem, hogy a rejély kulesa nála van.

Badaacsonyi hirtelen föl pattant ülőhelyéről. — Ott jön! — mondta sugárzó arccal.

Lihegve, robusztus léptekkel jött Ninon. Ti olimpiai istenek, mit műveltetek a méla Andromedával? Őt esztendő alatt nevelésesen — nem! — gyászosan elhizett. Arvonásai elformálódnak, szinte megfűfűsödtek, a felsőajkán serkenő sűrű pehely valami fűrés és exotikus kifejezést adott neki.

Köszöntöttük egymást, néhány szót váltottunk, aztán megint elbucosztunk egymástól, mielőtt még magamhoz térhettem volna nagy meglepetésemből. Badaacsonyi az asszony karja alá fűzte a kezét, ahogyan a szerelmes vőlegények szokták.

— Viszontlátásra! — mondta kissé hetykén.

A szerencsés elbizakodott és kibívó mosolyával vitte haza az asszonyát.

Itélőtáblát Aradnak!

(Az Aradi Közlöny ankétje. — Ügyvédek nyilatkozatai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 28

Annak az eszmének, melyet ma, egy Aradon létesítendő ítélőtábla felállítása iránt megpendítettünk, máris élénk visszhangja támadt. Az elsősorban érdekeltek, az ügyvédi kar tagjai a legnagyobb örömmel üdvözlöik a mozgalom eszméjét. Az új polgári perrendtartás létrejövetele, amely a Kuria tehermentesítésével és a táblák és törvényszékek hatásköreinek kiterjesztésével ezek munkáját nagy mértékben növeli, feltétlenül maga után vonja az ország felsőbb bíróságainak, első sorban a kir. ítélőtábláknak szaporítását. Hogy pedig ebben az esetben Arad első sorban tarthat igényt erre a bíróságra, azt egyértelműleg állapítják meg az aradi ügyvédi kamara vezető tagjai, a kiket ez irányban nyilatkozattételre felkértünk. Ha csak egygyel szaporítanak is meg a táblák számát, úgy ezt az egyet is Aradnak kell kapnia. Ezt követeli a ma fennálló tarthatatlan helyzet és az a körülmény, hogy az aradi tábla területének megalakítása semmi nehézségbe nem ütközik. Csak két törvényszéket kell elvenni a szomszédos tábláktól és megvan alakítva az aradi ítélőtábla területe. A szomszédos táblák ezáltal megrövidülést nem szenvednek, mert a nagyváradi a budapestiből könnyen ki lehet egészíteni, a kolozsvári tábla területe pedig azontul is elég nagy marad.

Az alábbiakban ismertetjük az ügyvédi kamara vezető tagjainak véleményét az Aradi Közlöny akciójáról:

Szalay Károly,

az aradi ügyvédi kamara elnöke szól elsőnek hozzá az „Aradi Közlöny” által felvetett eszméhez. A kamara elnöke így nyilatkozott a dologról:

— Az „Aradi Közlöny” által megrendített eszmét helyesnek, üdvösnek és célszerűnek találom. Arad városa nagyon megérdemli a kir. táblát, amelynek területét könnyen össze lehet állítani Hunyad- és Csanádmegyéből. A nagyváradi táblának amugy is elég dolga marad, mert az ítélőtáblák dolga az új polgári perrendtartás életbeléptetése esetén amugy is lényegesen meg fog szaporodni. Egyelőre, amíg nem tudjuk a miniszter terveit, korai beszélni róla, de ha sor kerül rá, a kamara mindent meg fog tenni. Nem is annyira az ügyvédi kamara elnöke érdeke, hogy Aradon tábla legyen, mint inkább a jogkereső közönségé. Az ügyvédnek legfeljebb kényelmetlen volt az utazgatás, de megfizették érte. En nem hallottam róla, hogy szándékoznak a felsőbb bíróságokat szaporítani, de nincs kizárva a dolog. Sajnos, a kamarának nagyon csekély a hatásköre, de minden lehető meg fogunk tenni és minden tényezőt mozgásba hozunk, hogy a dolog sikerüljön.

Parecz Béla dr.,

az ügyvédi kamara alelnöke a következőkben volt szíves kifejtetni véleményét nemcsak a táblai székhely kérdéséről, hanem a polgári perrendtartás reformjáról is:

— Székely Ferenc igazságügyminiszter benyújtotta a képviselőházhoz a polgári perrendtartás törvényjavaslatát. Nem tudjuk, mit hoz a jövő s a politikai viszálykodás nem fogja-e még újabb évekre elodázni e javaslat törvénynyé válását, de bizunk nemzetünk jó sorsában s hiszünk, hogy hamarosan törvénynyé lesz. Gyönyörű perspektíva tárul fel előttünk. Csak törvényhozásunk maradt el messze mögötte a

kornak, de az országnak ma működő jogszemzedéke már egészen abban a modern szellemten nevelkedett, amin-k ez a javaslat a valóra válna. A reform elő van készítve, csak az új törvény legyen meg s Magyarország az igazságszolgáltatás mezején is rohamlépésekben fogja behozni elmaradását s éri majd utól a modern Európát.

Hogy az ország gazdasági fejlődésére mit jelent az a modern igazságszolgáltatás, amit a javaslatból várunk, arról most nem akarok beszélni. De rá akarok mutatni arra, hogy megnyit lendít a kultúra terjedésén avval, hogy az ország természetes kulturális központjaihoz, a városokhoz, az eddigiekénél szorosabb szálakkal fűzi hozzá a vidéket.

Ma a vagyoni pereknek, ha számra nem is, de jelentőségre nagyobb részben: a rendes perekben, az írásbeliség uralkodik. Az ügyvédek írásban letarajlják a pert s az iratok alapján hoz a törvényszék ítéletet s dönti el a tabla és a Kuria a netáni felebbezéseket. A felebbezés elintézésére nem megy be az ügyvéd s a fél a felsőbb bírósághoz. Hiába is menne, ott fel nem szólhat; elintézik a felebbezést az iratokból s nélküle is. Még a bírák szóbeli informálását is be akarják tiltani.

A perrendtartás javaslata evvel szemben egyrészt a felebbezési eljárásban is behozza a szóbeliséget és a közvetlenséget, másrészt a perek egész vonalán csak egyfoku felebbezést enged meg. Mi következik ebből? Az, hogy ezentul a rendes pereknek a sorsa is a felebbezési tárgyaláson fog eldőlni. Itt egészen újra tárgyalják az ügyet, ha szükség van rá, meghallgatják a peres feleket személyesen, kihallgatják a tanukat. Itt fejtik ki az ügyvédek minden tudáukat, hogy a pert a maguk felének nyerjék meg, mert innen tovább appellálni nem lehet. A felebbezési bíróság ítélete elen csak felülvizsgálatnak van helye, amelynek során a tényálláson már nem lehet változtatni, hanem csak arról lehet szó, hogy a felebbezési bíróság helyesen alkalmazta-e a jogszabályt.

Ezentul tehát a felebbezési tárgyalásra a felebbezési bíróság székhelyére be fog jönni mindenki, akit a per sorsa érdekel. Befognak jönni a perbeli ügyvédek, mert ők ismerik a per minden apró részletét s azért annak legfontosabb mozzanatánál szívesebben járnak el maguk, mintsem azt egy olyan kartársukra bízzák, aki a felebbezési bíróság székhelyén lakik. De be fognak jönni maguk a felek is, hogy feszült figyelemmel vegyenek részt a lefolyásban annak a processusznak, amin az ő legközvetlenebb vagyoni érdekük sorsa fog eldőlni.

Ezek a felebbezési bíróságok rendes perekben az ítélőtáblák lesznek, a járásbírói somnák-perekben pedig, mint eddig is voltak, a törvényszékek. Csak hogy eddig a perek általában csak ezer korona értékéig tartoztak a sommás eljárás és a járásbírói hatásköre alá, a javaslat szerint pedig háromezer korona értékéig fognak oda tartozni. Amíg tehát eddig az ezer koronán felüli perek mind, mint rendes perek, a törvényszékeknél indultak meg s már itt, de a felebbezési eljárás során is írásbelileg folytak le, addig ezután háromezer korona perértékéig mind a járásbírói fognak megindulni s amennyiben felebbezésre kerülnek, a törvényszékeknél szóbeli tárgyalásra fognak kerülni. Aki tudja, hogy Magyarországon a pereknek milyen túlszámú része folyik háromezer koronánál kisebb értékűről, az be fogja látni, hogy ezzel a polgári jogszolgáltatás avval az egész sleppel együtt, amit magával vonszol, a táblai s a törvényszéki székhelyekre fog koncentrálni.

Nem kicsinyelni való az a hatás, amit ettől a koncentrációtól az ország kulturális haladására várunk lehe. Hiszen eddig is meg volt vidéki városainknak a maguk természetes hatása az őket környező vidékre! De most, hogy olyan intézményi kapcsán lépnek vele meg szorosabb összeköttetésbe, amely mellett, hogy a kultúra terjesztője, egyben a magyar államiságnak legtisztelendőbb kifejezése is, azt lehet várunk, hogy ez a hatás az eddiginél sokkal könnyebben és megépőbben fog érvényesülni.

A várt eredmény bekövetkezésének azonban az az egyik előfeltétele, hogy ezeket a központokat a maguk vidéke könnyen meg is közeithesse. Azért, ha az igazságügyminiszter

nem mondta volna is a háromszéki küldöttségnek adott válaszában, magunktól is tudnók, hogy a perrendtartás reformját nyomon kell követnie az alsóbíróságok új területi beosztásának. Hozzátehetjük, hogy a királyi tábláké- nek is.

Arad városának, — amint az Aradi Köz- löny megírta, — ezen a téren jogai vannak. Ezek a jogok e város földrajzi helyzetén, gazda- sági fejlődésén, vasúti összeköttetéseiben, kultu- rális és nemzeti jelentőségén alapulnak. Ezeket a jogokat lehetett a táblák decentralizáció, akkor negligálni, lehetett megsérteni, de ledisputálni nem lehet.

Az 1890. évi táblai decentralizáción meg- látszik, hogy azt nem a természetes szükség, hanem egyéb tekintetek irányították. A nagy- váradi tábla területéhez csak három törvény- szék van csatolva: a váradi, a gyulai és az aradi. A budapestihez tizenkettő, a többi vi- dékiekhez is hat-hét. Csak a pécsinek van négy törvényszéke, három a váradin kívül egy- nek sines. S nekünk aradiaknak tíz órát kell a vasuton döcögtenünk magunkat azért, hogy a váradi táblának ez a három törvényszéke is meglegyen.

Az igazságügyi felügyelet szempontjából célszerűbb, ha egy táblához kevesebb törvény- szék tartozik. Egyáltalában nem megokolatlan tehát az a kívánság, hogy az ítélőtábla terü- leti beosztása törvényhozási revízió alá véte- sék s ilyként a területi aránytalanságok ki- egyenlítettessenek.

Aradnak királyi táblához való jogos kí- vánságát ezen az úton vélem teljesíthetőnek, mert arra, hogy valamelyik várostól meglevő tábláját elvegyék, nem lehet számítani. A re- vízió során a debreceni, kolozsvári és nagyvá- radi táblák területének kiegyenlítése után jutna terület a váradi táblának is, az aradi ítélőtábla területe pedig kitelnék az aradin kívül a gyulai és a dévai törvényszékekből, amelyek területe az aradi ügyvédi kamarához tartozik, a kamara utján tehát ma is idehuz, meg a felállítandó makói törvény- székekből, amelynek vidékét a csanádi vasut és az Arad-csanádi Gazdasági Takarékpénztár ré- vén minden összeköttetése Aradra utalja.

Ifj. Szalay Károly dr.,

a kamara ügyésze szintén nagyon helyesnek találta az eszmét. A kamara álláspontjáról így nyilatkozott:

— Ahogy én a kamara ez ügyben elfogla- landó álláspontját ismerem, az más nem lehet, mint elkövetni minden lehetőt, hogy a felső bíróságok szaporítása esetén Arad ítélőtáblát nyerjen. Azt hiszem, hogy az új polgári per- rendtartás életbeléptetése a bíróságok szaporí- tását feltétlenül maga után vonja. Szükséges- nek tartom a mozgalom megindítását, mert méltánytalan, hogy ez a nagy emporium, ahol oly élénk jogi élet lüktet, tábla nélkül marad- jon. Ez a mozgalom az ügyvédi és a bírói kar együttes mozgalma lehet csupán. A bírának is nagy érdekük, hogy Aradon ítélőtábla felál- lítottassék.

— Lehet-e remélni, hogy a kamara a moz- galmat megindítja?

— Mihelyt a törvényhozás részéről csak a legcsekélyebb jel mutatkozik a felső bíróságok szaporítására, a kamara rögtön mint egy ember fog talpára állni ebben az ügyben. A közön- ségnek ez egyik elsőrendű érdeke. És nem is kivihetetlen. Meglehetne csinálni úgy, hogy hozzácsatolják Csanád és Hunyadmegyét, vagy Békés és Hunyadmegyét. Ezek alkotják az aradi ügyvédi kamara területét is. Erősen hiszem, hogy a polgári perrendtartás behozatala úgy a táblák, mint a törvényszékek számának szaporítását fogja maga után vonni.

Mandl Vilmos dr.,

a kamara pénztárosa így nyilatkozott:

— Nézetem szerint az igazságszolgáltatás gyorsítása érdekében egy ítélőtábla felállítása Ara- don igen célszerű volna. Akadálya nem igen van, mert ahol tizenegy tábla számára van ter- rület, ezt tizenkettőre is be lehet osztani. Mi-

után az új polgári perrendtartással a szóbeliség és közvetlenség fokozottabb mértékben nyer alkalmazást, a táblák szaporítása várható. Az aradi tábla területét az aradi, gyulai és dévai törvényszékekből tartom megalkotandónak. A nagyváradi és kolozsvári táblák kompenzációt nyerhetnének más táblák területéből, esetleg a törvényszékek szaporítása által, melyek száma szintén emelkedni fog. Mondom, akadály nincs. Miután a magánjog kodifikációja belátható időn belül be fog következni és az osztrák polgári törvénykönyv hatálya Erdélyben megszűnik, a dévai törvényszéket egész bátran ide lehet csat-olni. Véleményem szerint az aradi ügyvédi kar és a kamara mindent el fog követni, hogy ezt az eszmét megvalósításhoz juttassa.

Czédly Károly dr.,

a kamara választmányi tagja a következőkben körvonalazta álláspontját:

— Örömmel üdvözlöm ezt az akciót annál is inkább, mert a jelenlegi állapotok tarthatat- lanok. A vasúti összeköttetés oly botrányos rossz Nagyváradra, hogy az ügyvédnek, ha kellő időben ott akart lenni, már előző nap el kell indulnia és minthogy az aradi ügyeket rendszeren délután veszik csak elő — harmad- nap jöhet csak vissza az ügyvéd Aradra. Ez természetesen megdrágítja a jogszolgáltatást, mert különösen a nagyobb ügyeket nem lehet helyettesre bízni. Ezek a hátrányok az új per- rendtartás életbeléptetése esetén még növeked- nek. A szóbeliség és közvetlenség folytán mind- gyakrabban kell majd átmenni Nagyváradra. És ezek az utazások a jogkereső közönséget ter- helik meg. Tarthatatlan ez az állapot általános igazságszolgáltatási szempontokból is, amely- nek elsősorban ócsónak kell lennie. A jelen- legi helyzet mellett pedig még drágább lesz.

Az aradi tábla felállításának területi szem- pontból nem látom akadályát. A nagyváradi táblából a gyulai, a kolozsvári táblából a dé- vai törvényszéket lehetne elvonni és az aradi- val együtt alkotnák a tábla területét. A ko- lozsvári tábla területe amúgy is túlságosan nagy, a nagyváradi pedig a pestiből lehetne kikere- kíteni. Amennyiben azonban nem kapnánk táblát, az esetben lépéseket kellene tenni az- iránt, hogy az aradi törvényszék a temesvári táblához csatoltassék. Temesvárral az össze- köttetés igen alkalmas. Ezirányban már tavaly mozgalom indult meg, de a politikai viszonyok miatt abbamaradt. A jelenlegi állapotban azonban valahogy változtatni kell.

Reisinger Ferenc dr.,

az aradi jogászegylet titkára és a „Jogászok Lapja” szerkesztője ezeket mondta:

— Az „Aradi Közlöny” a legalkalmasabb időben vetette fel az eszmét. Több mint bizo- nyos, hogy a táblák száma szaporodni fog. Az új törvény intenciója a Kuria tehermentesítése. A Kuria válláról leveszik a teher egy részét és a táblákra tolják. Egyrészt ez, másrészt a szó- beliség és a közvetlenség elveinek érvényesü- lése az ítélőtáblák előtt ezek munkáját annyira megszaporítja, hogy a táblák számának növe- lése igen valószínűnek látszik annyival is in- kább, mert a törvényszékek hatáskörének kitá- gulása révén ezekből is többet fognak felállí- tani. Ha a második fórumon is a személyes megjelenés válik szükségessé, akkor a mai állapotot nem lehet fenntartani. Nézetem sze- rint a bírói és az ügyvédi karnak együtt kell e kérdésben munkálkodni. Erre legalkalmasabb az aradi jogászegylet, ahol mindkét elem ta- lálkozik. Valószínű, hogy a jogászegylet őszi ülésén szóba is kerül ez a dolog. Mindenesetre alapos előkészítés válik szükségessé. Értekezle- teket kellene tartani és statisztikai adatokat gyűjteni, hogy a memorandum, amelyet az il- letékes köröknek majd átadunk, megdönthetlenn érveket szolgáltatasson Arad mellett. Az eszmé- vel mindenesetre foglalkozni fogunk.

A hadgyakorlatok

nyilvánossága.

(A próbaháborúk haditudósítása. — Vissza- emlékezés a lippai királygyakorlatra.)

Arad, július 28

A fővárosi újságok között nagy megütkö- zést keltett, hogy a hadvezetőség a hadgya- korlatok számára egy hivatalos újságirót jelölt ki s azt tette a manőver hivatalos tudósítójává. Régi, magosontosodott gyakorlatból származik ez, amelynek ma, amikor minden nagyobb lap a maga tudósítóját küldi ki a próbaháborúra, méltán okoz reszenzust.

Hogy milyen helyzetben van a manőverek haditudósítója, arról a temesújfalusi királygya- korlatok idején érdekes tapasztalatokat volt módjában szerezni e sorok írójának, mint az Aradi Közlöny „küldöttjének.”

Mikor a hadgyakorlatok Ordre de Bataille- je megjelent, abból örömmel olvastuk ezt a sert:

„Für die Presse: Mayor Le Bean.”

Ez a szépségnévű őrnagy vezérkari tiszt volt, a hadi levéltárba volt beosztva s a hadgya- korlatok idejére volt a Manőver-Oberleitung hoz beosztva. Derék dolog — a vezérkari őrnagy bizonyára értelmes, kedves katonatiszt lesz, aki élvezettel fogja az újságíróknak az adatokat leadni — gondoltuk örömmel.

Mikor kijöttem Temesújfalura, mindjárt je- lentkeztem Le Bean őrnagy urnál, bemutat- kozó tisztelgés céljából és hogy a legfrissebb adatokat kérjem.

Az őrnagy ép. beretválkozással volt elfog- lalva a sváb ház ambitusán, ahol egy tisztár- sával el volt szállásolva.

Igen előékenyen fogadott s még egyszer megkérdezte, hogy melyik laptól vagyok.

— Bedaure sehr... És elmondta, hogy ő, a kapott parancs szerint, a magyarországi sajtó részére csak egy urnak adhat adatokat: Sturm Albert urnak, aki mint a Bud. Tud. szerkesztője megjelent a hadgyakorlatokon. Az osztrák sajtó részéről szintén csak egy ember- nek lehetett erre joga: Kowitz dr. urnak, a K. k. Corr. Bureau munkatársának.

Igyeksztem megértetni az őrnagy urral, hogy mi esoda lehetetlen ügy ez. Hogy a mo- dern, publikumot teljesen kielégítő tudósítás egészen más, mint a mit egy könyvatos ada- taiból ki lehet hámozni. Az őrnagy azt felelte:

— Lehet, hogy a szerkesztő urnak igaza van, — de elvégre én a kapott utasításokhoz tartozom ragaszkodni...

Nem is kapott az őrnagytól adatokat más, mint Sturm bácsi. Igaz, hogy neki se volt kö- szönete benne. Mert az áttetsző, színes újsá- tudósítás helyett a lepedő hosszú vezérkari je- lentéseket kellett letáviratoztatni, a melyek ka- tonai stílusban, az egyes „föltévérek” és „had- mozdatatok” aprólékos leírásával mozdíták el egy-egy nap krónikáját. A baleseteket termé- szetesen mellőzték.

Hogy milyen furcsaságokat teremtett a ka- tonai vaskalap, arra jellemző volt ez is: A „hadi állapot” ki lett mondva a temesújfalusi posta- és táviróhivatalra is. Ennél fogva távirati tudósításokat — még Sturmnak is — csak úgy lehetett felelni, ha a táviratlapot Le Bean őrnagy ellenjegyezte. A telefon azonban nem volt hadi állapotban, s ennélfogva telefonálni Sturm- nak is, meg nekünk is azt és annyit lehetett, a mit és a mennyit akartuk. Ugy látszik, a tele- fon nem szerepelt azokban az Öreg Regle- ment-okban, a melyeket valaha a hadgyakorla- tok számára megszabtak.

S így járt a többi újságíró-társam is. Még a félhivatalos Magyar Távirati Iroda kiküldött munkatársa se kapott a „sajtó szolgálatára“ kirendelt őrnagytól adatokat. Csak Sturm és Kowie voltak a létezőnek tekintett újságírók. Az igaz, hogy őket szépen meg is becsülték. Részt vettek az ebédeken, amelyeket Ferenc Ferdinánd trónörökös fogyasztott el Beck báró vezérkari főnökkel és a hadvezetőség tagjaival. A boldogult Sturm bácsi mindig jószívuén elhozta nekünk a bonborokat, amelyeket a hivatalos ebédek zsardinetójához adtak. Kowie dr., aki újságíró-esterségében esztrák állambivatalnok volt, ez alkalomra mindig felöltötte uniformisát, a spádéval. Magyar újságíró még nem illetett a kardviselésért ezért szörnyen respektáltuk a doktort.

Természetes, hogy sem a szigorú cenzúra, se pedig Le Bean őrnagy elzárkózása nem volt akadály annak, hogy a manőverekről bő, színes, érdekes és ami még fontosabb: hiteles tudósításokat ne adjunk. Az újságírónak segítőtje ilyenkor mindenki, civil és katonai egyformán. A trónörökös környezetéből való adatokat maga a derék Altörjays esendőrezredes adta nekünk, nagy titokban. (Most már el lehet ezt mondani, mert nyugalomban van már.) A színeket megunk láttuk, az epikódokat, izgató részleteket az ismerős katonák hordták elhűnk. Luigi Barzim talán szebben halmozta volna föl az adatokat, de többet se kapott volna.

Az alatt pedig a szerkesztőségben megkapták a lapdókat, amelyeket Sturm bácsi volt kénytelen a vezérkari jelentésekből letáviratozni, s amelyeket papirkosárba dobtak. Ez lesz bizonyára az értéke és sorsa azoknak az újságtudósításoknak is, amelyeket egy másik vezérkari őrnagy fog a most kirendelt „hivatalos sajtótudósítónak“ adni. Hja, vezérkari tiszturak, — az újságírás nem olyan könnyű mesterség, mint a próbaháború!

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az aradi ügyvédjelöltek mozgalma. Megemlékeztünk már arról, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter törvénytervezetének ama része ellen, mely az ügyvédjelölti prakszis meghosszabbítását a jelenlegi ügyvédjelöltekre is ki akarja terjeszteni, az aradi ügyvédjelöltek mozgalmat szándékoznak indítani. A mozgalom előkészítése végett ma mintegy huszan jelentek meg a Központi Szálló egyik külön termében, ahol elhatározták, hogy augusztus hó tizennegyedikén tiltakozó nagygyűlést tartanak és a kamara összes jelöltjeit felhívják az ezen való részvételre. Az értekezleten megjelentek három tagú bizottságot küldöttek ki a nagygyűlés előkészítésére. Ebben az ügyben különben ma felkerestük Szalay Károlyt, az aradi ügyvédi kamara elnökét, hogy megtudjuk, helyesli-e a prakszis meghosszabbítását.

— Mi a véleménye elnök urnak az ügyvédjelölti prakszis meghosszabbítására nézve?

— Nagyon helyesnek találom, — mondotta Szalay. — Minden drágul, minden többé kerül és ennek az ügyvéd isza meg a levét. A tisztviselőknak emelik a fizetését, mindenféle pótlékot kapnak, az ügyvéd ettől teljesen el van zárva.

— Igazságosnak tartja ügyvéd ur azt, hogy a törvényt a jelenlegi ügyvédjelöltekre is kiterjesszék? — kérdezte munkatársunk.

— Nem, ez nem igazságos dolog. Akik már ott tartanak, azoknak nem szabad megnehezíteni az utolsó lépést. De azokra, akik az egyetemet nem végezték el, ki kell terjeszteni!

§ A jászberényi postalopás. Szolnokról jelentik: Három hónappal ezelőtt történt, hogy Szolnok és Jászberény között a postakocsiról egy 45,000 koronás pénzelevelet elloptak. A vizsgálat folyamán az a gyanu merült fel, hogy a pénzelevelet Cseke János jászberényi postaszolgálopta el. A szolnoki törvényszék mai főtárgyalásán Csekét a vád alól bizenyíték hijján felmentette.

„Gyáva fráter!”

— Politikai párba. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 28

A képviselőház tegnapi ülésén nagy feltűnést keltett az a közbeszólás, amely Lovász Márton interpellációja alatt hangzott el. Lovász a zemplénmegyei állapotok miatt interpellálta a belügyminisztert s amikor Gortvay főszolgabíró nevét felemlítette, Nagy Sándor képviselő közbekiáltott:

— Gyáva fráter a főszolgabíró!

Hogy Nagy Sándort mi készítette erre a sértő közbeszólásra, azt egy hírlapíró előtt a következőkben mondotta el:

— A kik ismernek engem, tudják, hogy én sohasem kötekedtem. Ennek a közbeszólásnak előzményei vannak. Én a megyeszéki kerület képviselője voltam régebben s a koalíciós éra alatt kimaradtam. A kerület polgárai azonban ez idő alatt is fölkerestek. Egy községet nagyobb ingatlan vásárlásába ugrattak bele, s mikor ezek hozzám fordultak, én látva azt, hogy a községnek nagy kára származnék abból, ha az ingatlan a nyakán maradna, fölkerestem a főispánt, hogy a vételt a vármegye ne hagyja jóvá.

A főispán nagyon hűvösen fogadott s ebből láttam, hogy a veje, Gortvay főszolgabíró is érdekelve van, hogy ne mondjam ludas az ügyben. Fölkerestem Andrássy Gyula gróf belügyminisztert, akinek eladtam a való tényállást, mire ő a vélelőgyűlést megsemmisítette. Mikor én ezt az eredményt megtudtam, a választók kérésére leutaztam, hogy velük — mert akkor már az ingatlan a nevükre volt írva — a további teendőket megbeszéljem.

Gortvay főszolgabíró akkor kihágási eljárás indított ellenem azon a címen, hogy engedély nélkül gyűlést tartottam. Azt a gazdát, a kirel szállva voltam, esendőrökkel vitette be. Majd mikor a választások jöttek és engem ott jelölnei akartak, a jelölő gyűlést betiltotta s úgy viselkedett a választóimmal, hogy én ott visszaléptem. Viselt dolgairól többször elég hangosan és erélyesen megmondtam a véleményemet, de ő nem reagált rá. Levélben is írtam neki egyet-mást. Hallgatott! Ezt már nem hallgathatja el. Különben tegnap megmondtam magának a miniszterelnöknek is, hogy ne tőrje tovább azokat a botrányos állapotokat, amelyeket a főispán és veje rendeznek, mert ebből országos botrány is kerekedhetik.

Gortvay főszolgabíró ma délelőtt provokáltatta Nagy Sándort Mecsáry Sándor és Szinnyei-Merse Félix országos képviselők útján. Nagy Sándor megbízottai Vojnits István báró és Telegdi József képviselők.

Az effár ma fegyveres elintézés nyert. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, Nagy Sándor és Gortvay Aladár ma délután a Mária Teréziakertben pisztolypárba volt. Sebesülés nem történt. A felek nem békültek ki.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A pokolgépes százados.

— Junga kiszabadulásának okai. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 28.

A kassai pokolgépes merénylő, Junga Sebő tehát kiszabadult a fogházból. Váratlanul, meglepetésszerűen jött ez, s éppen ezért igen sok találgatásra adott okot. Számtalan verzió keringett rövid egy nap alatt, s ezek mindegyike a leghitelesebben informált helyről jelentette ezt vagy amazt az okot, amelynek következtében Junga szabadon jár. Az egyik híradás szerint Jungát felmentették, a másik szerint elítélték, de büntetésébe betudták az elszenvedett vizsgálati fogságot. Viszont egy másik jelentés szintén hiteles értesülés alapján kijelenti, hogy felmentésről, vagy elítélésről még beszélni sem lehet, mert a székesfehérvári hadbíró még ebben az ügyben nem mondott ítéletet. Hauem Junga Sebőt föltöltés hatósága betegállományba helyezte. Ezt a kedvező elintézés — mondja a híradás — édesanyjának, feleségének, sőt Mátyássy Zoltánnak, az áldozatnak köszönheti a szerencsétlen százados. Ugyanis mind a hárman, egyenkint ugyan, a királyhoz fordultak kegyelemért. Ez az együttes kérés úgy látszik hatással járt. Ujabb orvosi vizsgálatot rendeltek el, amelynek folyamán Jungát betegállományba helyezték.

Ezeket mondja a harmadik híradás. Ezzel szemben Junga Sebő honvédszázados szabadlára helyezésének hiteles története és oka a következő:

Junga Sebő kedden, e hó 26-án szabadult ki a fogházból. Azonnal jelentkezett Morvay Béla őrnagy-hadbírónál. Ezalatt felesége a közelben sétált fel s alá. Még a délelőtti folyamán a fogházba hívták Bali Károly borbélyt, hogy megborotválja a századosot, aki már ekkor civilben volt.

Féltizenkettőkor Junga Horváth honvédfőhadnagy kíséretében a honvédkerületi parancsnoksághoz ment, s ott jelentkezett Aulich ezredesnél. Aulich ezredes és Morvay őrnagy-hadbíró aláírták az elbocsátó levelet, amivel Junga aztán eltávozott.

A kerületi parancsnokságról Junga feleségével együtt Hangl Ferenc róka-utcai vendéglőjébe ment, ahol Junga rosszul lett, de kis idő múlva magához tért. Junga ügye valószínűleg augusztus 27-én fog végleges elintézését nyerni. A honvéd főtörvényszék, mint a honvédtisztek legfőbb bírósága, úgy döntött Junga százados fogsága ügyében, hogy a főtárgyalásig szabadon bocsátja. Ennek a határozatnak a megokolása kimondja, hogy a bécsi katonai vegyészeti osztály vizsgálata és az erről beiktatott vélemény alapján beigazolódott, hogy az a pokolgép, amelyet Junga Sebő 1909. augusztus 24-én Mátyássy Zoltán százados-hadbírósnak küldött, nem okozhatott halált. Éppen ezért a bíróság elrendelte, hogy Junga Sebő ideiglenesen szabadlára helyeztessék.

Junga kiszabadulása után a fővárosba utazott s ott Tabajdy György ezredesnél és a térparancsnokságnál jelentkezett.

Itt említjük meg, hogy Mátyássy Zoltán százados-hadbírósról az a hír terjedt el, hogy beadta nyugdíjaztatása iránti kérvényét. A honvédelmi miniszteriumban erre az ügyre vonatkozólag mindennemű felvilágosítást megtagadtak.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Junga Sebő és felesége teljesen elzárkóznak a külvilágtól, senkit se fogadnak. Egy újságírónak azonban sikerült Junga sógornőjével, Junga Sebő elhunyt bátyjának özvegyével beszélgetést folytatni. Az asszony a következőket mondotta:

— Hétfőn este Junga Sebóné a következő táviratot kapta Székesfehérvárról a férjétől:

— Jöjj rögtön ide, szabadlára helyeztek.

— Sógornőm kedden reggel Székesfehérvárra utazott és délután fél öt órakor már vissza is érkezett férje kíséretében. A Beresnyit-utca 12. szám alatt vettek lakást. Tegnap reggel hozzám jöttek, a délután folyamán pedig több rokont látogattak meg. Junga Sebóné az első pillanatra meglátszik, hogy sokat szenvedett. Egyszer beszélgetés folyamán a következőket mondta:

— Igen sokat szenvedtem, de azt hiszem, most már vége lesz szenvedéseimnek. Itt fogom megvárni ügyem végleges elintézését, azt hiszem a döntés szeptember végén fog megtörténni. Dacára annak, hogy régóta vártam szabadlára helyezésemet, mégis mostani szabadulásom meglepő volt. Kiszabadulásom okát nem közölték velem. Nem igaz az a hír, mintha anyám, vagy feleségem a királynál lett volna, sem az, hogy feleségem kérvényezésére történt volna szabadonbocsátásom.

Junga Sebó, sógornője állítása szerint egyelőre Budapesten marad, itt fogja bevárni a hadbíróság döntését.

Az életunt tisztviselő.

— Prokopp Jenő dr. levele. —

Mai lapunkban irtunk Prokopp Endrének, az Első Magyar Általános Biztosító Társaság tisztviselőjének szerencsétlen sorsáról s közöltük Prokopp levelét, amelyben ő Battonyán lakó szüleit is belevonja a tragédia okozóinak sorába.

Prokopp Jenő dr. battonyai ügyvéd, az életunt tisztviselő testvére hozzánk intézett levelében valótlannak mondja Prokopp Endre vádjait és föltárja a hivatalnok szerencsétlenségének valódi okait. Az ügyvéd levele így szól:

Szerencsétlen testvéremnek az „Aradi Közlöny“-ben közzétett levelének ama kitétele, hogy apám az anyagi segítséget más befolyása következtében megvonta volna tőle, a való tényállásnak meg nem felel; apám állandóan a legutóbbi időkhöz hozott érte; legutóbb is, folyó évi június hó 12 én fizetett ki a szegedi kereskedelmi banknál egy 2000 koronás váltótartozását. A valóság az, hogy testvéremet túlköltekező életmódja a legvégső anyagi romlásba döntötte s állását elvesztve, a legutolsó megoldáshoz volt kénytelen folyamodni. Az Első Magyar Általános biztosító intézet rendes tisztviselője volt, s kezdetben ezekély fizetéséhez apám a legutóbbi évekig rendes havi segéllyel járult. Nagykorúságának elérésével 8—10000 koronát kitevő anyai örökségét kézhez kapta és fizetése is emelkedően volt, mindennek dacára igényei mellett jövedelme elégtelen volt és tetemes összegeket kitevő adósságot csinált. E miatt hivatalában is kellemetlenségei voltak s hogy állását megmentsse, apám, az utóbbi években több ízben vagyont kitevő összegeket fizetett tartozásaiért. A múlt évben megnősült s ezen tette munkaadójának törvénye szerint alkalmas volt arra, hogy most, — mert már családjá is van — minden nélkül elbocsássa. A katasztrófának közvetlen oka ez volt s minden más irányú feltevással vagy váddal szemben a leghatározottabban tiltakoznom kell.

A szánalom érzése erősebb bennem, hogy sem kritikát gyakoroljak testvéremnek azon tette felett, hogy egy kötelességét a végletekig

teljesítő apát ilyen módon a nyilvánosság elé állított, — ennyit azonban az igazság érdekében kötelességemnek tartottam közölni.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: A páholy, bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczai Dezső fellépésével.

Szombat Theodor és társa, bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczai Dezső fellépésével.

Vasárnap Zsiros ügy, bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczai Dezső fellépésével.

* Fedák Sári vendéglátása és B. Szabó bucsu-fellépése. A legnagyobb magyar szubrett, Fedák Sári ma este fejezte be négy estén át tartott vendéglátását, amely négy diadalmas estét jelentett neki és határtalan gyönyörűséget a közönségnek. Lotty ezredeseiben lépett fel utoljára és Lotty szerepében ugyanolyan tomboló tetszészajt váltott ki a közönségből, mint az előző három estén. Taps, kihívás, virág ma is bőségesen kijutott az illusztris művésznőnek.

Ugyancsak ma este vett bucsut a publikumtól B. Szabó József is, aki régi diadalainak színhelyére tért vissza a szezon elején Aradra és hogy ezek a diadalok nem ismétlődtek meg olyan mértékben, mint amilyenhez B. Szabó szokva volt és amilyenben az aradi publikum a múltban részesítette, ez a művész hosszas indispozíciójában leli magyarázatát. Talán muló baj támadta meg B. Szabót és ha ismét teljes egészségben látja el szerepkörét, a régi sikerek részese lesz megint B. Szabó. A közönség ma este szíves szeretettel vett bucsut B. Szabótól, aki a rajah szerepében egyikét produkálta régi jó alakításainak.

Várnay kivételével, aki mindig jót produkál, lehetetlenül rossz előadásban láttuk viszont Lotty ezredesit. Szerepnevetudás, kellemetlen túlzások bosszantották a közönséget. H. G.

* Vendrey és Tapolczai fellépései. Holnap a rendkívül kedves, szellemes, kacagtató fordulatokban gazdag bohózat, A páholy kerül színre. A főszerepeket Vendrey Ferenc és Tapolczai Dezső játsszák s így máris biztosítva van a holnapi előadás sikere és a széles jókedv a színházban. — A színház illusztris vendégei még szombaton és vasárnap játszanak. Szombaton a Teodor és Társa című bohózatban, vasárnap pedig a Zsiros ügy című bohózatban lépnek fel. Ez lesz egyúttal az utolsó előadás a színházban.

* Ehrlich könyve Aradon. Az emberiség megváltó gyógyszerét, Ehrlich professzor világ bíró találmányát örömmel és ujongással fogadta az egész világ. Ehrlich tanár és kiváló sejtőtársa, Hata Japán orvos részletesen beszámolnak egy szenzációs mű keretében arról a nagy sikerről, a mellyel a világhírű gyógyszer az emberiséget új életre keltette. A könyv, a mely beszámol a kezelés módjáról, hasznáról, eredményéről és így a jövő emberiség egészséges fejlődéséről, minden művelt embernek elkerülhetetlen olvasmányává vált és bizonyára nem lesz ember, a ki a könyvet el nem olvasná. A szenzációs könyv Aradon Weisz Leonál (telefon 230.) kapható.

* Mikszáth Kálmán temetését nagyszerű mozgóképben mutatja be az Uránia-színház. A halhatatlan író az Akadémia előcsarnokából vitték utolsó útjára. Az utcán az emberek gomolygó tömege áll sorfalat. Ezek között haladt a művészies rendezésű menet, élén számos koszorus kecsival, a halottas kocsi mögött pedig a gyászoló család és a notabilitások haladtak. Kénn a temetőben, a sir mellett látjuk az özvegyet, az elhunyt fiait, Herczeg Ferencet, Hieronymi és Hazai minisztereket és a közélet több kiválóságát. A nagyszerű kép kegyeltes érzést vált ki a nézőből és dicsőret illeti az Urániát, hogy színre hozta. 241

A kegyelmes ur otthon.

Tisza István az ugrai parasztok között.

*

(Nagyvárad levél.) Ezt nem lehet úgy leírni, a hogy az ember látja. Nem lehet sem sablonos magasztalással, sem lelkes áradézással lefesteni: milyen kép az, amikor Tisza István gróf a hivei közt van. Akik az ugrai választáson tegnap résztvettek, mindnyájan jól ismerték eddig is Tisza Istvánt s tegnap mégis önkéntelenül megkérdezték önmaguktól: Ki ez az ember? milyen lélek rejtőzik ebben a férfiban, Magyarországnak első emberében, az óriási tekintély, hatalom és pozíció birtokosában, aki most itt kezel a mélykeréki egyszerű románokkal, ott diskurál a zsidányi parasztokkal, akikhez, akárcsak egy szentéletű tudós rabbinushoz, ezer panaszszel, bajjal, kérelemmel járulnak a kerület népei?

Elképzelni is bajos, amit tegnap Tisza István mivelt az ugrai kerület népe között. A legkisebb túlzással sem élünk, amikor azt mondjuk, hogy két percig nem ült egy helyen egyfolytában. Mintha Bölöny József mandátuma csak néhány vokson múlt volna: olyan lelkiismeretességgel, buzgalommal, utánjárással vigyázott a választás minden mozzanatára. Minden falu munkapártjának vezetőjétől megkérdezte, hány embert hoztak be s aztán megnézte: tényleg bejöttek-e annyian? Ismerni akarja az embereit: ki ad neki őszinte feleletet. Arra a nagy szeretetre és megbecsülésre, amely Tisza Istvánt itt körülveszi, vall az, hogy a bejelentett vokson ott voltak a parasztoknál egy szálig. Tisza István előtt még a legfurfangosabb paraszt is az egyenes beszéddel rukkolt elő. Tudják róla, hogy valótlán szó nem hagyja el a száját — tehát ők se bántják meg őt semmiféle hazugsággal.

*

Nem mondunk sokat: legalább száz apró deputáció, meg magányos panaszkodó állott tegnap Tisza István elé. Az ember eltátja a száját, hogy mi mindennel fordulnak hozzá s hogy ő milyen emberfeletti türelemmel hallgatja meg a legképtelenebb mende-mondákat. A földvásárlástól a gyermekköhögés gyógyításáig terjednek azok a csipp-csupp kérdések, amelyekben Tisza Istvántól tanácsot kérnek. És mincs szegény halandó, akinek a legnagyobb szánalommal kell felelnie.

A magyarhomorogiai állanak elébe. A főbíró panasolja, hogy valami százalékkal róttá meg a finánc s ő ezt az adót igazságtalannak tartja. Bonyodalmas, hosszú ügy. Ahogy előadják, meg se lehet érteni. De Tisza István nem veszíti el a türelmét. Háromszor is megmagyaráztatja magának.

— Eredete van ennek kegyelmes uram, — mondja a jóképű magyar.

— Hát mi az eredete? — kérdezi a kegyelmes ur.

A magyar kezdi Ádámon-Éván, de megint csak belezavarodik a sok nyakatekert idegen szóba. Végül is Berger Gyula homorogi földbirtokos, a Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézetének vezérigazgatója adja meg a homályos ügyben a szükséges felvilágosítást.

Tisza István látja, hogy itt tényleg valami igazságtalanság történt. Megkéri Berger Gyulát, nézze meg apróra ezt az ügyet s ökvetlenül értesítse őt, hol történt a hiba. Ki fogják korrigálni. A parasztoknak aztán a legnagyobb részletességig elmagyarázza a kegyelmes ur, hogyan szokták kivetni a „százalékokat“ ha valaki földet vásárol. Az emberek áhitattal hallgatták s amikor Tisza István végig kezel velük, odafordulnak Berger Gyulához:

— Eddig meg akartuk érteni azt a fene kacskaringós fináncdolgot, most meg minek értsük meg? Még nekünk, ha a kegyelmes ur érti!

Egy zsadányi öreg paraszt a fia ügyében ad elő hosszú instanciát. Tisza István elveszi tőle a kérvényt és megígéri, hogy elintézi a dolgot. De a baj igen nagy lehet, mert a paraszt nem állja meg, hogy oda ne mondja:

— Aztán meglegyik!

Tisza István elneveti magát erre a fenyegető hangra.

— Ezt a szegény embert, úgy látszik, sokat hittegették — jegyzi meg Márkus László, ha még Tisza István szavaiban is kételkedik.

Hogy milyen csodaférfinak tartják a kegyelmes urat, jellemzi az, hogy egy ópalotai sváb azzal járult előbe, hogy ő feltalálta valamilyen állapotbetegség orvosságát s kéri Tisza Istvánt, adjon neki engedélyt az orvosság használatára. Amikor elmagyarázzák neki, hogy ennek hosszú útja van, a sváb atyafi szomorúan fordul oda Nagy Márton főszolgabíróhoz:

— Minek az a nagy ceremónia ahhoz az egyszerű betegséghez? Ha a kegyelmes ur megengedi, kinek van abba tovább belemondása?

Tizenkét órára annyi kérvény, jegyzet, kisebb-nagyobb paksaméta gyűlt fel Tisza István zsebében, hogy a felét átadta Pallay Lajosnak. Minden kérvényt átvett, minden panaszt feljegyzett és mindent, mindent elintézt.

Amikor a választás eredményét kihirdették a Bölöny József elmondta talpraesett köszönő beszédét, hosszú kocsisor vitte a választás vezetőit a szilasi kastélyba. Tisza István kezet szorított Bölöny Józseffel, de amikor a kocsiba kellett szállni, nem látták a fogat körül. Ott állott egy embercsoport közepében és a szakáliaknak magyarázott holmi ármentesítő eljárásról.

Ekkor már négy óra fele járt az idő. És Tisza István hajnali négy óra óta volt már talpon.

VÁROS ÉS MEGYE

Uj utcanyitás. Már régebbi idő óta szó volt arról, hogy a Dobó-utca torkolatánál új utcát fognak nyitni. Az új utcára vonatkozó terveket a mérnöki hivatal már el is készítette. A leendő utca telektulajdonosait Lőcs Rezső gazdasági tanácsos ma értekezletre hívta össze, amelyen az érdekeltek hozzáfűzték megjegyzéseiket a mérnöki hivatal által készített tervekhez.

Sorozások Aradmegyében. Mintán a képviselőház az ujonejavaslatokat megszavazta, a honvédelmi miniszter távirati értesítésére minden törvényhatóság sürgősen megállapította a sorozások terminusait. Aradmegye járásiban a sorozások a következő sorrendben lesznek: Kisjenői járásban augusztus 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9-én soroznak. A polgári sorozóbizottság elnöke Hoppes Aladár vármegyei tb. főjegyző, orvosok Patkós Gábor dr. és Uray Miklós dr. — Pankotai járásban augusztus 10., 12., 13-án lesz a sorozás. A polgári bizottság tagjai ugyanazok, mint Kisjenőn. — Eleki járásban aug. 25., 26., 27., 28. és 30-án lesznek a sorozások. Elnök Hoppes Aladár tb. főjegyző, orvos Daák Zsigmond járásorvos. — Aradi járásban aug. 24., 25., 26., 27. és 29-én soroznak. Elnök Dálnoki Nagy Lajos alispán, orvos Borsos Béla dr. megyei főorvos. — Pécskai járásban aug. 8., 9., 10. és 11-én lesz a sorozás. Elnök Jakabffy Gyula vármegyei tb. főjegyző, orvos

Luszt Ferenc dr. járásorvos. — Világosi járásban szeptember 3., 5., 6., 7. és 9-én lesz a sorozás. Elnök Boros Iván tb. főjegyző, orvos Kocsis Géza dr. járásorvos. — Radnai járásban szeptember 12., 13., 14. és 15-én tartják a sorozást. Polgári bizottság elnöke és orvosa ugyanazok, mint a világosi járásban. — Nagyhalmágyi járásban szeptember 12. és 13-án soroznak. Elnök Darányi János tb. főjegyző, orvos Tárján Rezső dr. járásorvos. — Borosszebesi járásban szeptember 5., 6., 7., 9. és 10-én soroznak. Elnök Darányi János tb. főjegyző, orvos Lőw Mihály dr. járásorvos.

Arad új utcanevei. Nesnera Aladár és Figus Albert városi bizottsági tagok beadványt intéztek a tanácshoz, rendelje el, hogy a külvárosi utcákat rendszeresen öntözzék és néhány utca nevét változtassák meg. A beadvány készítői kéri a várostól, hogy az erzsébetvárosi utcák közül a Kasza-utca nevét *Irányi Dániel-utca*-ra, a Borona utcáét *Mátyás király-utca*-ra, a Kapa-utcáét *Apaffy-utca*-ra, a Fejsze-utcáét pedig *Balassa Bálint-utca*-ra változtassák. Kéri továbbá a beadványozók, hogy az új utcaneveket jelző táblák költségére a jövő évi költségvetésbe ötszáz koronát állítsanak be, addig pedig utasítsák az adóhivatal, hogy a kiadásokat a fedezet keretén belül eszközölje.

Negyedmilliós ékszer csalás.

— A vidéki városok szélhámosai. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, július 28.

Nagyobbarányu család ügyében tettek ma feljelentést a szegedi rendőrségnél. A ki ellen a vád szól, az beutazza a vidék nagyobb városait és értékesnek látszó, kis értékű ékszereket helyeztet el a zálogházakban. Az ékszerekről később kiderül, hogy annak az összegnek, amit érte adtak, csak a tized, vagy század részét éri meg. Az ügyes szélhámos, aki a családokból már nagy vagyont szerzett, ma ismét ilyen értéktelen ékszert akart elhelyezni, de a zálogháztulajdonos ma rájött a csalásra és a rendőrségnél jelentést tett. A hatóság most széleskörű nyomozást indított és több mint valószínű, hogy Aradra is kiterjed a vizsgálat, mert minden jel azt mutatja, hogy az itteni zálogházakat is évek óta becsapja a ravasz szélhámos.

A nagyarányu bűnügyről ezt telefonálják nekünk Szegedről:

(Hibás ékszerek)

A Szegedi Hitelbank zálogosztályának vezetője, Schwarcz Adolf ma megjelent a szegedi rendőrségen és Somogyi Szilveszter dr. rendőrfőkapitány előtt feljelentést tett Goldberger Herman kecskeméti ékszerkereskedő ellen család miatt. Goldberger, aki legalább egy millió korona értékű vagyont családokból gyűjtött, minden hónapban meg szokott jelenni Szegeden és különböző megbízottai útján nagymennyiségű ékszereket szokott elhelyeztetni a zálogházakban. Ezek az ékszerek csinosannéznek hiagyémántjait aranyba foglaltatja Goldberger és úgy látszik első tekintetre, mintha nagy értékű tárgy volna minden darab. Csak hosszas vizsgálódás után derül ki, hogy ezek az ékszerek értéktelen silányságok, mert az ékkövek hibásak és olyan ügyesen foglaltatták azokat aranykörzetbe, hogy a hibás, csorba rész alul maradt. Az ilyen osorított gyémánt karátja alig 3—4 koronát ér

és csak gyémántkőszőrülésre, meg üvegmetésésre szokták használni.

Az élelmes Goldberger azonban ezekből ékszereket csináltatott és a vidék nagyobb zálogházaiban elegáns hölgyekkel, ügynökökkel, pinóérekkel elzálogosította.

A zálogjegyeket azután ő másoknak eladta. Azok kiváltották a zálogtárgyat és tüzetesebb vizsgálat után megállapították, hogy az ékszer értéktelen. Így a közönség érzékeny károkat szenvedett a körmönfont csalások miatt. Eddig Szegeden közel negyedmillió korona értékű ilyen ékszert helyeztek el s azokat a publikum ki is váltotta. Olyan ékszerekért, amelyek alig 40—50 koronát értek, a közönség 4—500 koronát is adott. Az élelmes Goldberger, akinek egyik bűntársa Szegeden Gróf Ábrahám ügynök, legalább egy millió korona vagyont harácsolts így össze és állítólag Kecskeméten több háza van.

Hogy az ékszereket honnét szerezte be, arról különféle feltételek vannak. A rendőrséget úgy informálták, hogy ez a Goldberger minden zálogházi árverésen megjelent és ott a hibás ékszereket megvásárolta. Ezeket aztán valamelyik ékszerészszel oly ügyesen foglaltatta aranykeretbe, hogy a hibás rész eltűnt, alulra került. Azt hiszik azonban, hogy az elzálogosított tárgyak között olyanok is vannak, amelyek betörésekből származnak.

Megállapították, hogy Goldberger az esztendő nagyrészét uton tölti. Erre enged következtetni az, hogy a szegedi szállodákban mindig meghagyja, hogyha elutazik, hová küldjék utána a leveleit. A kecskeméti ékszerész azonban rendszerint nem egyedül utazik. Mindig visz magával egy-két olyan alkalmazottját, akikkel a hibás ékszereket a zálogházakban el akarja helyeztetni.

(A teleplestett család.)

Arról, hogyan leplezték le a csalót, ezt jelentik:

Ma reggel az egyik szegedi szálloda kámpusa beállított a Hitelbankba és több briliáns ékszert akart elzálogosítani. A portás a magával hozott két briliáns gyűrűre, két fülbevalóra, rubinnal körülrakott briliáns keresztre és egy nagyobb briliáns fülbevalóra nyolcszáz korona kölcsönt kért.

A zálogházban sokallották a kölcsönt, csak háromszáz koronát akartak adni az ékszerekre. A portás azonban azzal is megelégedett és ez gyanút keltett.

Jól megnézték ugyan az ékszereket már előbb is, de mégis ámentek a szomszéd ékszerüzletbe, hogy a köveknek nincs-e valami rejtett hibája. Az ékszerüzletben aztán pontosan megvizsgálták az ékszereket és hamarosan konstataáltak, hogy az ékszerek pompás kereteiben csupa Goldberger-féle rossz gyémánt van. Valamennyi kőnek volt valami olyan hibája, ami értéktelenné tette.

A zálogházból azonnal értesítették a rendőrséget és a többi zálogházat. Kitént, hogy az ékszereket Goldberger egy ügynöke, Gróf Ábrahám küldte a zálogházba, s mikor megneszelte, hogy a csalásra rájöttek, azonnal eltávozott a szállodából és a városból is elutazott. De konstataáltak egyúttal azt is, hogy Gróf már előbb a többi zálogházat is becsapta.

GYÁSZROVAT.

Halálozás. Weisz Márkusz 90 éves korában meghalt Lippán. Az elhunytat kiterjedt előkelő család gyászolja.

HIREK.

— Kinevezés a miniszterelnökségi sajtóosztályban. A király, mint a hivatalos lap közli, Német Alfréd dr. miniszterelnökségi sajtótudósítónak a miniszteri segédtitkári címet és jelleget adományozta.

— Új magyar nemesek. A király Árpási Imre és Gosztonyi Béla földbirtékosoknak a magyar nemességet adományozta.

— A király a hadseregnek. Budapestről jelentik félhivatalosan: A király nyolcvanadik születésnapjára készülõ katonai kegyelmi tényről a lapokban sokféle egymásnak ellentmondó híresztelések jelentek meg. Illetékes helyről most az a hír érkezik, hogy a születésnap alkalmából csak a csapattisztek és katonaeorvosok részesülnek a szolgálati idõ leszállításának kedvezményében. A hadsereg többi tisztjei, valamint a katonai hivatalnokok a kedvezményben csak egy-két év múlva fognak részesülni, amikor azt a törvényhozás gondoskodása folytán a polgári hivatalnokokra is ki fogják terjeszteni.

— A pénzügyminiszter Budapesten. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Lukács László pénzügyminiszter néhány napot Tátrafüreden töltött családjával körében, s ma reggel visszaérkezett Budapestre.

— A politika ellen. Rimaszombatból jelentik: Bornemissza László, Gömör- és Kishontvármegye alispánja ma értekezletet hívott össze, amelyen Lukács Géza főispán, Kubinyi Géza és Farkas Zoltán képviselők és a vármegye több elöljárója vett részt. Az értekezlet kimondotta, hogy olyan politikai pártszervezetet, amely a vármegyei autonóm életben politikailag kíván érvényesülni, nem tart kívánatosnak. Sõt egyenesen kizárni kívánja, hogy a vármegyei személyi és pártkérdéseket pártpolitikai szempontok irányítsák.

— A bolgár király betegsége. Szófiából jelentik: Ferdinánd bolgár király fülbaja újabban nagyobb aggodalomra ad okot. A király alig hall valamit és attól tartanak, hogy teljesen megszoktúl.

— Kolera-élet Fiumében. Fiuméből táviratozzák: Nagy riadalmat keltett Fiumében egy kolerabeteg halála. A Carpathia fedélzetén meghalt egy ember, akiről megállapították, hogy koleraiban pusztult el. A hajón még többen vannak, akik gyanusak. A hatóság minden óvintézkedést megtett.

— A hamburgi sakkverseny. Hamburgból jelentik: A nemzetközi sakkturna mai kilencedik fordulóján Spielmann legyőzte Forgácsot, Dus Chotimirszky legyőzte Marschallt, Leonhardt legyőzte Tartakowert, Duras legyőzte Jatest, Teichmann legyőzte Johnt. A Speyer-Schlechter, Niemzowits-Alechinn mérkőzések remivel végződtek, míg a Schönlein-Salve mérkőzés befejezetlen maradt. A félbenmaradt pártik közül Niemzowits legyőzte Johnt, Schönlein leverte Jatest és Duras leverte Jatest. A verseny állása a mai kilencedik forduló után Schlechter 7, Dus Chotimirszky, Niemzowits 6½, Spielmann, Duras, Marschall 5½, Salve, Alechin, Tartakower, Forgács 4½, Teichmann, Leonhardt 4, John, Speyer 3½, Schönlein, Tarrasch 3, Jates 1½.

— A дума elnöke fogházban. Pétervárról jelentik: Gucskov дума-elnök, akit a bíróság Uruszov herceggel vívott párbaja miatt egy havi fogházra ítélte, augusztus 1-én kezdi meg büntetését.

— A budapesti polgármester kalandja. Budapestről írják: Bárczy István polgármester július 25-én, hétfőn kezdte meg szabadságát. Még aznap automobiljába ült, magához vette utlevelét és régi terve, vágya szerint automobilon elutazott Oroszország felé. Ezeknek a nagy nyári automobil-turáknak megvan a maga gyönyörűsége, amelyet semmiféle utazás nem kárpótolhat. Beöthy László, a Király Színház igazgatója most járja Erdélyt, Molnár Ferenc már legközelebb indul a saját automobilján és csak néhány napja történt, hogy az egyik Hatvány bárót egy ilyen tura közben állították meg az orosz határon, mert nem volt rendben az utlevelé. Most ugyanez történt meg Budapest polgármesterével is. Bárczy István elfelejtette a budapesti orosz konzulátuson láttamoztatni az utlevelét és ezért az orosz határon megállították. Bárczy visszafordult és a legközelebbi táviróállomásról Galiciából táviratozott haza, hogy rögtön küldjék utána az orosz konzul igazolasát. A városbázán nagy lett a sürgős-forgás. Az elnöki osztályon még tegnap megszerezték az igazolást és azonnal Bárczy után küldték, aki két napi megszakítással fogja most folytatni utját Varsó felé.

— A megmérgezett orosz cár. III. Sándor cár, a most uralkodó cár édesapja, mint ismeretes, az élete ellen többszörösen megismételt merényletek miatt élete utolsó részét teljes elzárkózottságban töltötte a Gacsina várkastélyban. És mégis, mikor 1894. november 1-én meghalt, az a hír terjedt el, hogy a cárt megmérgezték. Az a feltevés, ami a cár halála után lábrakapott, hogy t. i. ételébe a nihilistáktól felbérlet szakácsa mérget kevert, már akkor valószínűnek látszott, mert III. Sándor uralkodása folyamán állandóan céltáblája volt a legmerészebb merényleteknek, ami viszont abból eredt, hogy hihetetlen energiával üldözte a nihilistákat, akiken apja rettenetes haláláért akart bosszút állani. Most aztán nyilvánosságra kerültek Leyden német orvostanárnak, III. Sándor kezelõorvosának meomárjai, amelyek bizonyítani látszanak, hogy a cárt megmérgezték. Leyden ugyanis egyetlen szóval sem említi, hogy mi baja volt a cárnak, holott egyéb fejedelmi betegeinek a bajáról aprólékos pontossággal beszámol. Maga Leyden is kijelentette, hogy ő csupán két embernek mondotta meg a cár halálának az okát s ez a két ember I. Vilmos német császár és a vel-szi herceg, a későbbi VII. Edvárd angol király volt. És éppen ez a rendkívüli, titkosatos hallgatás az, amely a mérgezés gyanúját megerõsíti.

— A feleséggyilkos orvos. Londonból táviratozzák: A „Daily Mail” a „Sardinia” gőzös kapitányától szikratávirat útján a következõ értesítést kapta:

— Utasaim gondos megvizsgálása után kijelenthetem, hogy a hajó fedélzetén nincsen senki, aki Crippen dr.-ra, vagy miss Nevere hasonlítana.

A „Royal George” gőzsrõl, melyet Aatherpointnél az ottani szikratáviró-állomásról megkérdeztek, azt felelte, hogy nyílt tengeren ugy a „Montrose”-vel, mint a „Sardinia”-val drótnélküli érintkezésbe lépett. Arra a kérdésre, hogy mi újság, mind a két hajóról azt felelték:

— All well!

A hajók egyikérõl sem jelentették, hogy Crippen dr., vagy miss Neve a fedélzetén van, vagy hogy a hajón valami rendkívüli dolog történt.

— A ségal telepesek felhívatnak, hogy folyó hó 31-én, vasárnap d. e. fél 8 órára a szokott helyen, a szerződés megkötése végett okvetlen jelenjenek meg.

— Pusztítás a szõlõk között. Alig mulik el, nap, hogy az ország valamelyik vidékérõl vihart, felhõszakadást, pusztító jégesõt re jelentenek. A krassószõrényi árviz után jött a tokaji Hegyalját elpusztító zivatar, ezt követte az árvamegyei, majd az erdélyi emberpusztító vihar, tegnap pedig újra lesújtott a szõrnyû istenitélet a Délvidék egy pontjára. Az esõ különösen Versec városában és annak környékén okozott nagy pusztítást. Az anyagi kár különösen a szõlõkben óriási nagy. Ezidõszerint a veszteséget még nem lehetett pontosan megállapítani. Részletes tudósításunk a következõ: Tegnap, szerdán délután három óra tájban Versec városában és környékén óriási felhõszakadás volt. A zivatar hirtelen jött. Pár pillanat alatt sötétre borult az ég és megeredt az esõ oly vehemenciával és oly tömegben, hogy az óriási vízmennyiséget a patakok és a vízfolyások medrei befogadni nem tudták. A szõlõkben az áradat alámosta a szõlõtõkéket, amelyek emiatt össze-visszadültek. A kukoricát is kidöntötte sok helyütt a víz. A várostól délkeletre fekvõ Mesziczi uton van az ugynevezett Pfaffenwirthshaus, melynek közelében kavicsbánya van. Ebben Neuhausz vállalkozó fuvarosok kavicsot skartak hordani, mikor a rohanó ár meglepte õket. Alig volt idejük, hogy a mély hegyi utban meghúzódjanak és így életüket megmentették. Az egyik kocsi, valamint öt kocsi lovastul elvitt az ár. Nagy erőfeszítés után sikerült a kocsit a viztõl félholtan megmenteni. Az öt ló belepusztult az árba. A megáradt Mesziczi-patak elsodorta a lovakat és kocsikat a városon keresztül. Az utak mentén legelészõ teheneket és disznókat szintén elvitte a víz. A szõlõkbe vezető utakat az ár tönkretette. A verseci tüzoltóság, amint a pusztulás híre megérkezett, a helyszínére vágatott és megindította a mentõ munkát. Az árviz után a lakosság nagyrésze kisértett, hogy amit még menteni lehet, azt megmentse. Ugyancsak nagy felhõszakadás és vihar volt Temesvároson, ahol a Kudric patak áradt meg és elöntötte a kerteket. Varadián is nagy vihar vonult végig, valamint Temes megye egész déli részén. Itt egy szõlõbetegség amugy is erõsen megrongálta a szõlõket. Ami megmaradt, azt az áradat mosta el.

— Vizbefuult urileány. Megrendítõ szerencsétlenségrõl értesít szekszárdi tudósítónk: Henriquez Henrik nagydádi huszárezredesnek vendége volt Boroszlóból, egy poroszországi vagyonos és magasrangu család leánya, Horish Erzsébet. A müvelt, kedélyes német leány kitünõen érekte magát Magyarországon, úgy, hogy szüleitõl engedelmet kért, hogy még néhány napig itt maradhasson. Az engedelem természetesen megjött, ami egészen beldoggá tette a leányt. Környezete mindenkép rajta volt, hogy mindenféle mulatsággal, kirándulással minél kellemesebbé tegye ezt a pár napot. Így a napokban berándultak Ozorára is Bassler Rudolf ezredeshez s estefelé fürõdni mentek a kert alatt elfolyó Sióba, a hol az ezredesnek fürdõkabinja is van. A leányt azonban nem elégítette ki a kabinfürdõ s mint jó uszó, kiment a Sióba s azt át is uszte, a tulpartról visszajövet azonban valószinûleg görcsöt kapott, mert a fürdõkabinból egy méternyire, a víz alá merült. A vele volt hölgyek hasztalan nyujtották karjaikat utána, többé fel sem vetõdött. A nagy sikoltozásra oda rohant a szomszédos kertbõl lashedmi Hager Ottó, a 2-ik huszárezred hadnagya is, kitünõ uszó s ruhástól a vízbe vetette magát. De õ sem tudott nyomára akadni az eltűntnek. A szerencsétlen 28 éves leány holttestét csak pár nap múlva tudták Tolnanémedinél kifogni. A holttestet Boroszlóba szállították.

— A senki gyerek: Ma délelőtt a vasúti állomáson feltűnt a rendőrszemnek, hogy egy kis gyermek órákosszat egyedül játszadozik. A rendőr megkérdezte a gyereket, kicsoda ő és hol lakik, de a fiú olyan zavaros feleleteket adott, hogy az őrszem bevitte a városházára. Ott *Berecz Ferenc* alkapitány kezdte kérdegetni a fiút, aki azonban ezuttal is igen különös feleleteket adott.

— Hogy hívják kis fiam? — kérdezte a kapitány.

— Salgó István.

— Hát az édesapád hogy hívják?

— Abelevelovszky Iván — felelte a gyermek.

— Hol lakik az édesapád?

Erre aztán a kis fiú még furcsább feleletet adott.

— Nem lakik s hol, mert felmászott az uborkafára, leesett és meghalt.

— Hát az édesanyád talán az eperfáról esett le? — kérdezte a kapitány.

— Nem — mondta a gyerek — az kiment a temetőbe és meghalt.

— Hát testvéreid vannak-e?

— Azok is mind felmászta az uborkafára.

— Különös — mondta a kapitány, akit mulattattak a gyermek válasza — és mi van veled? Te mikor mászol fel az uborkafára?

A gyerek sirvafakadt.

— Én nem akarok felmászni az uborkafára, én nem szeretem az uborkát, nem akarok meghalni. Én Pestre akarok menni.

Mután a gyerek feleleteiből a rendőrség nem tudott eligazodni, bevitték a lelenházba. Itt aztán kitűnt a gyerek kiléte. Tegnap reggel tizenöt lelencet hoztak Budapestről az aradi lelenházba. A kis Salgó István a vonaton elveszett a többiek közül és — ez jellemző — eltűnését addig észre se vették, míg a rendőr be nem vitte.

— A szolnokdobokai károsultaknak. *Hirschl Zeigmond*, akinek szive és jótékonyága mindig megmozdul, ha szerencsétlenségek, borzalmak híre érkezik, a szolnokdobokai katasztrófa által sújtottak segélyezésére tíz koronát juttatott hozzájuk. Az adományt rendeltetési helyére küldjük.

— Eltűnt ezresbankó. Érdekes feljelentés érkezett ma az aradi rendőrségre. *Kaiser Lipót* kávézó eladta, hogy zsebéből eltűnt egy ezresbankója. *Kaiser* tegnap délután több barátjával, egy vármegyei hivatalokkal, egy tanítóval és egy aranyművessel kirándult Ujaradra, ahonnan csak este tértek haza. *Kaiser* biztosan emlékszik, hogy mikor Ujaradon kocsira ültek, még tárcájában volt az ezerkoronás s mire hazatért, már nem találta. A rendőrség a nyomozást megindította.

— Letartóztatott ékszerlovaj. Budapestről jelentik: A rendőrség letartóztatta *Händler Ézsias József* orosz származású órásságát, aki Varsóból 10000 rubel értékű ékszer eltulajdonítása után Budapestre szökött.

— Vidám betörők a cukrászdában. Szerda reggelre virradóra *Helyes Ödön* világosi cukrász üzletébe ismeretlen tettesek álkulcsal behatoltak s ott a süteményekben, italneműekben és cukorkákban meglehetősen pusztítást vittek véghez. Megittak vagy 15 üveg sört, 3 üveg gyümölcspálinkát, megették 18—20 drb. tésztát; elvitték 4—5 kilónyi különféle cukorkákat. A pénztárt is felnyitották s a benne levő apró krajcárpenzt, mintegy 3 koronányit, elvitték. Szerencsére *Helyes* cukrász az este, hazamenetel előtt kiürítette a pánzszerkezt.

— Szerencsétlenség a gépgyárban. Szombat helyről jelentik: A Pór-féle gépgyárban a harmincezer kilogrammos sajtó mellett dolgozott *Huber János* és a fivére, *Huber István*. *Huber János* munkaközben lábával megindította a sajtót, úgy hogy a berzasztó erejű gép mind a két munkást teljesen szétlapította.

— A nyitott autobuszok. Arad amúgy is szebb nyáron, mint télen — az *Andrássy-tér*nek szép fasora ugyszólván az egyedüli nagyvárosi ékességünk — s most a város nyári képe még valamivel lett színesebb. Az autobuszok új formában gördültek az utcákon végig. Az alul zárt, felül imperiális téli kocsik helyett szellős, nyitott, vászonfödéllel ellátott nyári autobuszok gyűjtötték a publikumot. Formára is karcsubb s kényelemre is jobbak ezek a nyári autobuszok, mint a régié, amelyek mind a két tekintetben kívánni valót hagytak hátra. Egy hibája van az új carrosserie-knek, — hogy a városnál divatos automobil nyelven beszéljünk — az, hogy új kiadást okoz a városnak, amely amúgy is szepreg az autobuszok deficitjéért. De ha már ráfizetünk, legalább tegyük minél kényelmesebbé a fényűzést, amelyen tönkre kell mennünk. A nyári autobuszok azonban az imperiálnak, az autobusz-födélzetnek súlyos problémáját vetik fölszűre. Imperiálja csak a téli kocsiknak van, amikor pedig — esőben, hóban — senki se ül az imperiálra. Szép időben pedig a nyitott autobuszok járnak. Kérdés tehát: mire valók az imperiálok?

— A konzuli bíraskodás. Budapestről jelentik: A képviselőház igazságügyi bizottsága déli 12 órakor *Erdélyi Sándor* elnöklésével ülést tartott, melyen a konzuli bíraskodás szabályozásáról szóló 1891:XXXI.t.-c. hatályának újabb meghosszabbítását célzó törvényjavaslatot tárgyalta. *Blauár Béla* előadó részletes ismertetése után *Székelly Ferenc* igazságügyminiszter és *Plész Sándor* hozzászólása után elfogadták a törvényjavaslatot és azt azzal fogják a Háznak elfogadásra ajánlani, hogy a hozzá fűződő fontos állami érdekekre tekintettel még a szünet előtt tárgyalja le.

— Meggyilkolt gazda. A fővároshoz közel fekvő *Tököl*nek nagy szenzációja van. Tegnap éjjel meggyilkolták a falu egyik módos, fiatal gazdáját, akit azután kifosztva találtak meg egy lakatlan háztelken. Tegnap bucsu volt *Tököl* községben. A környékbeli parasztok a késő délutáni órákig ott maradtak a falu piacán, azután hazafelé szállingóztak. A községbeliek azonban nagy ünneppnek tekintik a bucsut és persze a végén betérnek egy kicsit a keresmába. Így került *Vadas Barna* keresmájába *Gergely Sándor* huszonkét éves parasztgazda is és éjjeli tizenegyig idogát itt. Sok pénzt láttak nála és a keresmai szőlőjét is egy nagyobb bankóval fizette ki. Tizenegy órakor hazafelé ment. A felesége, aki nem szokta meg azt, hogy *Gergely* éjjelre kimarad, a keresésére indult. Egész hajnalig kereste a faluban és a falu határán. Innen visszafelé jövet a község végén egy bodult ház udvarában találta a férjét vértől elborítva. Melléből és oldalából szivárgott a vér. Tele volt késszurással az arca is. A szerencsétlen asszony segítségért futott, a haldokló embert a lakására szállította, de már eszméletre téríteni nem lehetett. Reggeli nyolc órakor meghalt. A csendőrség is csak azt tudta meg, hogy rablógyilkosság áldozata lett *Gergely Sándor*. Hogy kik voltak a gyilkosok, azt nem lehetett megállapítani. Bizonyos, hogy többen lehettek, ezt a késszurások igazolják, amelyek kétféle bicsaktól erednek. A nyomozást erőlyesen folytatják. A fiatal parasztgazdát holnap boncolják.

— Bőséges gyermekáldás. Ugyancsak megáldotta az ég gyermekekkel *Suchánszky András* tótkomlói szegény napszámos embert. Felesége ugyanis vasárnap délután három fiú-gyermeknek adott életet. Az anya is, a gyermekek is egészségesek. Érdekes, hogy a *Suchánszky-pár*nak még elég fiatal koruk dacára is 18 gyermekük volt már, akik közül 10 él.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban július 28-án a következő születéseket, halálozásokat jelentették be: Született: *Mojezevics János* borbélymesternek *Kornél* nevű fia, *Megyasza Máté* színésznek *Ferenc* nevű fia, *Kurtag Mór* kereskedőnek *Borbála* nevű leánya, *Balázs Mihály* motorvezetőnek *Julianna* nevű leánya, *Maidt Emil* kereskedőnek *Ilona* nevű leánya, *Birkenhauer Miklós* üzletvezetőnek *Katalin* nevű leánya, *Bartlenszky Ödön* asztalosnak *Magdolna* nevű leánya, *Bogonyi borbélymesternek* *Lajos* nevű fia, *Meghalt*: *Leopold Salamon* 76 éves magánzó, özv. *Dutka Péterné* 70 éves magánzó, *Kinczel Györgyné* 69 éves napszámos, *Csongrádi Sándorné* 26 éves téglaverő neje, *Lenyel János* 4 hónapos fiú.

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weisz*nál. 279

— *Náder J.* késműves Arad. (Minorita palota.) Borotvák, ollók, zsebkések gyári rak-tára. 1881

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenyél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes szennyvíz.

Kapható ártárványkórosoknál és gyógykezelésben.

SCHULTES ÁGOST

1116

A hisztéria halottja.

— *Kleptomániás tanárnő.* — *Aki meglopta a tanítványait.* —

Távirati tudósítás.

Arad, július 28

Kassai távirat alapján ma röviden megemlékeztünk, hogy *Ziegler Gizella*, a kassai női gazdasági iskola tanárnője revolverrel öngyilkosságot követett el. Most újabb részleteket jelentenek Kassáról s kiderül, hogy a boldogtalan tanárnő *kleptomániában* szenvedett, azért követte el az öngyilkosságot.

Egy újságíró beszélt *Záhorszky Istvánnal*, a gazdasági iskola igazgatójával.

Záhorszky István őszinte szánalommal beszélt a szerencsétlen tanárnőről s mindenáron azon volt, hogy fenntartsa azt a hírlélet, mely a rendőri jelentésben is bennfoglaltatik: tudniillik, hogy pusztán csak *Ziegler Gizella* kedélyállapota volt az okozója az öngyilkossági kísérletnek.

— Tudom, hogy súlyos idegbeteg volt a tanárnő, mondta az újságíró, hiszen ez volt kuforrása a *kleptomániájának* is...

— Hát már ezt is tudják az urak?

— Igen. Most már csak a részletekre vagyok kíváncsi.

S aztán elmondta az intézeti igazgató a következőket:

— A szerencsétlen tanárnő ez év február hó elsején került intézetünkbe. Azzal jött ide, hogy a Szt. Orsolya-rendbe akar lépni és itt-létének első három hónapjában semmi kifogás sem merült fel ellene. Mikor a rendbe való felvételének ideje elérkezett, intézetünk több helyen tudakozódott *Ziegler Gizella* eddigi életéről iránt s ez alkalommal oly információk érkeztek, amelyek nem voltak diffamálók ugyan, de a rendi szigorra tekintettel, mégis lehetetlenné vált, hogy a rendbe felvé-tessék.

— És mikor lettek az urak figyelmessé a tanárnő *kleptománikus* hajlamaira?

— Nemrég. Eleinte csak apró, jelentéktelen dolgok, fésűcskék, hajszettek, stb. Később

aztán némi szabálytalanságok támadtak a be-
vásárlások körül. Ziegler Gizella volt ugyanis
megbizva azzal, hogy a növendékek szá-
mára a bevásárlásokat eszközölje s bizony
előfordult, hogy ugyyszólván minden szám-
lánál voltak néhány koronás differenciák.

Később aztán mindnagyobb mérveket öl-
tött a számalomramlító leány betegsége, ameny-
nyiben volt idő, amikor nem mult el nap,
hogy valamely intézeti növendék panaszt
ne emelt volna lopás miatt. Anyira ment a
szegény tanárnő, hogy a reá nézve flegérték'e-
lenebb dolgokat: a növendékek kerti ollóit,
cőrnagombolyagait stb. kerítette magához. Két
nappal ezelőtt már telőpontjára hágott a dolog.
A növendékek ugyanis a hazatérésre csoma-
goltak s bámulatos gyorsasággal jöttek egy-
másután a jelentések, hogy egy ing, egy alsó-
szoknya, egy amulett, egy pár harisnya, egy
emlékkép, stb. csomagolás közben eltűnt. Most
már evidenssé lett, hogy csak egy, az intézeti
növendékekkel állandó érintkezésben levő egyén
lehet a tettes s ettől a gyanútól indítva, a
Mater prefekta kinyitotta Ziegler Gizella szek-
rényét, ahol meg is találtuk a hiányzó hol-
mit. Ugyancsak a csomagolás közben történt
tegnap, hogy Ziegler magához vette a revolvert
és lefutott a keribe s aztán, mikor meglátta a
rendőröket, elkövette a végzetes tettet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. T. Lendülettel és jó szándékkal írott oikk,
a mely azonban új adatokat alig tartalmaz és az
aktualitás tekintetében is megkésett.

KÖZGAZDASÁGI ÉS KÖZLEKEDÉSI

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tévérti tudósítás.

Budapest, július 28.

Amerika 1/2-el eleesebb. Kínaiat, vételkedv mérsékelte,
10 ezer mm. tartott.

Az áruk 50 kilogrammonként számítva:

	Dél- sáriat	2 órai sáriat
Buza 1910. októberre	9.48-9.49	9.50-9.51
Buza 1911. áprillisa	9.77-9.78	9.81-9.82
Rozs 1910. októberre	7.10-7.11	7.12-7.13
Zab 1910. októberre	7.21-7.22	7.22-7.23
Tengeri 1910. aug.-ra	5.57-5.58	5.57-5.58
Tengeri 1911. májusra	5.07-5.08	5.07-5.08

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Július 28. —

Magyar aranyjárdék 4%	113.00
Magyar koronajárdék 4%	42.05
Magyar koronaárjárdék 3 1/2%	82.75
Magy. földteherm. kötvény 4%	93.60
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsorég kölesön	224.25
Tiszasszab. és szegedi sorsorég kölesön	157.—
Osztrák járadék papírban	93.50
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák koronajárdék 4%	93.50
1860. évi osztrák államsorsorég	171.—
Osztrák-magyar bankrészevény	18.43
Magyar hitelbank-részevény	852.25
Osztrák hitelintézeti részevény	671.50
Osztr.-mag. államasuti részevény	740.50
20 frankos arany (Napoleonador)	19.06
Német birodalmi márka	117.35
London vista	239.92 1/2
Páris vista	95.22 1/2
20 márkás arany	23.49

Budapest kőhanyai sertéskereskedelem.

— Július 28. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilo-
grammon felül súlyban — fillérig; közép páron-
ként 400-400 kilogrammig; rjedő súlyban — fill-
érig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súly-
ban 142-144 fillérig; fiatal közép páronként 251-320
kilogrammig terjedő súlyban 146-148 fillérig; könnyű
páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 146-150
fillérig.

Sertéslátszám: július hó 25. napján volt kész-
let 39817 darab, július 26. napján felhajtott 351
darab, július 26. napján elszállított 343 darab, július
27. napjára maradt készletben: 39,825 darab.
A hízott sertés üzlet irányzata változatlan.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményesarnokának hivatalos árjegyzése.

Tévérti tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. július 28.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	8.40-8.50
76	8.60-8.65
77	8.65-9.70
78	8.70-8.75

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	8.35-8.40
Rozs uj	6.10-6.15
Arpa uj	5.10-5.20
Zab uj	6.30-6.35
Tengeri régi	5.55-5.60

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1910. július hó 29-én:

Vendrey Ferenc és Tapolczai Dezső vendég-
felleptével:

A páholy.

SZEMÉLYEK:

Lipóczy Klári, felesége	Vendrey F. Benkőné.	Csiz Pepi Druzszy	Boda F. Leővey Leó.
Lili, leányuk	Zalay Margit.	Paludán Pahudonné	Váray Jenő.
Kéri Annuska	Harmath J.	Földes Dénes	Follinusné E. Kesztyer B.
Hidas Bálint	Tapolczai D. Éva, felesége	Novák Irén.	Borbála Szegedy J.

Kezdete 8 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. július 29-én, péntek:

1. Az apa hang a Dráma. — 2. Kocahalász. Bohózat. —
3. Palusi Venus. Dráma. — 4. Skócián keresztül. Látvá-
nyosság. — 5. A zsába Bohózat. — 6. Mik zátá Kál-
mán t. metése. Természet után. — 7. Furca állás. Bo-
hózat. — 8. Julia Colonne. Történelmi dráma.

Előadások délután 1/2 7 órától kezdve.

Bélgárak: I-65 helyi kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik
hely 40 fill., V-ik hely 30 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara
játsszik. — Cukrászda.

GYILTÉR.

Alulírottak fájdalomtól megtört szív-
vel jelentik a forrón szeretett apa, nagy-
apa, dédapa és rokon

Weisz Márkus

munkás és áldásdus életének 90 ik évé-
ben, f. hó 22-én éjjel 11 órakor bekövet-
kezett gyászos elhunytát.

A drága halottnak földi maradványai
f. évi július hó 24-én délután 5 órakor
fognak a gyászszobából a helybeli izr. új
temetőbe kísértetni és ott örök nyuga-
lomra helyeztetni.

Aldás és béke lengjen drága hamvai felett!

Lippa, 1910. július 24 én.

Weisz Albert, Weisz Jakab, Fischer Sámuelné
szül. Weisz Sarola, Littmann Á minné szül. Weisz
Sára, Grosz Józsefné szül. Weisz Heléna, Weisz
Sándor, özv. dr. Reisz Ferencné szül. Weisz Her-
min gyermek-el. Hauslich Dénes és neje szül.
Fischer Szerena, Fischer Dezső, Fischer Rezső,
Weiner Izso és neje s.ül. Spitzer Adél, Spitzer
Ibolya, Spitzer Rózsika, Spitzer And r. dr. Fürst
D zso és neje szül. Weisz Juliska unokái. Weisz
Jakabné szül. Stern Mari, Weisz Sándorné menyel.
Fischer Sámuel, dr. Spitzer Ignác, Littmann Ar-
min, Grosz József vejel. Weisz Ármán, Weisz Klára,
Weisz Erzsé, Littmann Anna, Lit mann Margit,
Weisz Emma, Reisz Frigyes unokái. Hauslich Fe-
renc, Hauslich Margit, Hauslich Mici dédunokái.

2871 Koszoruk ma-lözése kéretik!

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

a ruhára 1/2 óra főzésnél.

Vakítóan fehér fehéremű!

Dörzsölés nélkül! Kefelés nélkül!

„Persil“ dacára csodás hatásának nem tartalmaz
Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkatrészt,
amelyért kezeséget vállal a gyáros.

Gyár: Gottlieb Voith, Wien III.

Mindenütt kapható.

2688

Telefon 135.

GELLER I.

ékszerész.

Zsebórák

és VALÓDI

ezüstárak

nagy raktára.

ARAD,

Andrássy-tér 14.

Ujjonnan berendezett üzletemben

a legújabb divatu L. Hükel és Böhm-
féle legkitünőbb minőségű valódi nyul-
szőrűből és saját készítményű

Tavaszi és Nyári

kalapjaimból

nagyválasztéku raktárt tartok.

Női model szalmakalapok nagy raktár.

Ugyiszintén panama és más kalapok
festését, javítását és tisztítását jutányos
áron elfogadom, cilinderek vasalását azon-
nal eszközölöm.

A t. közönség szives pártfogását tisz-
telettel kéri 581

Bittenbinder Konrad

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Értesítés!

Van szerencsém igen tisztelt
vevőimet és az uribölgy közönséget
értesíteni, hogy Arad, Zrinyi-
utcában Amtman M.-né cég alatt

női kalap divattermemet

személyes vezetésem alatt
megnyitottam.

Legújabb divatu tavaszi modell
kalapjaim megérkeztek, igen kérem
szives további pártfogásukat.

1075 Tisztelettel

Amtmann M.

női kalap divatterem.

Gyászkalap állandóan raktáron.

Aradi Fehérnemű Készítő Ipar Vállalat. — Freimann Lipót, tulajdonos.

Városi és megyei telefon 651.

Női hálókabátok 2.40, 3.—, 3.50, 4 —
Női nadrágok 2.—, 2.50, 2.80, 3.—

Menyasszonyi kelengyék 200 K. től 4000-ig.
Férfi fehérneműk mérték szerint a legolcsóbb árban. A tavalyi mintagyűjteményemet olcsón kiárusítom. Vidéki meghívásokra dusan felszerelt új mintagyűjteményemmel a püszöjzövk. Kivánatra költségvetéseket adok.

Figyelem!

Nagy fehérnemű vásár!

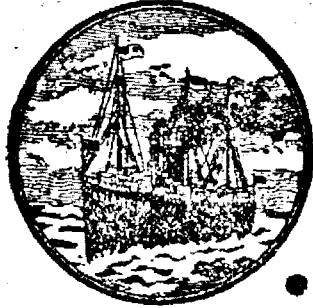
Gyermek intézeti fehérneműk olcsó árban.

2818

Legjobb és legolcsóbb forrás.

Kizárólagos

kávé

tea és rum

üzlet.

ATLANTIKA KÁVÉ és TEA BEHOZATAL

Villanyüzemű kávépörkölőn (legújabb rendszer) minden órában friss pörkölés.

ARA D, Andrassy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

szakszerű, példásan tiszta kezelés.

széktől és vidékre

Városi és megyei telefon 609. sz.

Három szoba, fürdőszoba előszoba és kényelmes mellékhelyiségekből álló

erkélyes, modern elsőemeleti lakás

augusztus 1-ére, vagy azonnalra 2838

kiadó.

Bővebbet a házmesternél (Boros Béni-tér 22.) vagy a Goldschmidt Mihály cég irodájában.

Jyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér. 421

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik ha az izzadó részek „Peppo“-val eceteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a polosának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillor“. E csodáhatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt 1 korona.

Ídeális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER“. A világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Fontos tudni, hogy

lakásváltoztatás

alkalmából a

Raport

fém tisztító szer nem nélkülözhető.

RAPORT: tisztít ajtó, ablak, kilincseket és mindennemű fém-tárgyakat, gyertyatartókat, villany- és légszusztereket, ezüst és aranytárgyakat.

Magyar gyártmány.

Kapható

minden jobb üzletben.

Vojtek és Weisz

gyógyáru nagykereskedés

— ARADON. —

APRÓ HIRDETÉSEK.**Ipari munkák.****Ügyes kárplios**

olcsón ajánljuk házakhoz dolgozni egy helyben, mint vidékre. Stáhl M., Bercsényi Miklós-utca 82. sz. 2657

Kész kerekeket

7-8-9 kor., hajlitott lócsöket kor. 1.20-1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2-3. 2504

Lakás.**Új épületben**

egy modern utcai lakás azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítást a házfelügyelőnél, Flórián-u. 5/b. II. házszám. 2866

Kiadó

egy nagy raktár és műhely helyiség Varjassy-u. 18. sz. alatt. Telefon 624. 2865

Kerestetik

november hó 1-ére egy modern két-három szobás lakás földszint vagy I-ső emeleten a Szabadság-, esetleg Andrássy-tér közelében. Ajánlatok „Órnagy” jelíggel a kiadóba kéretnek. 2852

Egy szép tisztá

különbejárású butorozott szoba esetleg teljes ellátással József főherceg-ut 1. a városházával szemben kiadó. Bővebbet a házmester-nél. 2850

Butor.**Eladó**

kétajtós, átalakított mahagonira politrozott 2 méter 170 széles könyvszekrény, egy 4 ajtós konyhaszekrény, konyhaasztalok, székek elköltözés miatt olcsón eladó Háromveréb-utca 4. alatt. 2846

Eladó

modern két ágy, éjjeli szekrényekkel, egy ebédlődiván és asztal jutányos áron azonnal. - Bővebbet Krausz varrógépüzlet, Forrai-utca. 2845

Betöltendők.

Aradhoz közelfekvő pusztára gazdaasszony szakácsné

kerestetik ki a háztartás minden ágazatában teljes jártassággal bír. Cim: Dr. Mittler Izidor ügyvéd Arad, Nádasdy-palota. 2860

Jó írású leány

kerestetik lap-expedícióhoz mint segéd munkatérő. Munkája a hajnali időben kezdődik s azért csak azok jelentkezzenek, kik erre vállalkoznak.

Keresek

vegyeskereskedésembe egy segédet, ki a rőfösben is jártas Ajánlatok igények megjelölésével Weisz Mórhoz Székudvarra intézendők. 2868

Vidéki fogyasztási szövetkezet

keres óvadékképes keresztény üzletvezetőt, ki a fűszer-, vas- és rövidáru szakmában jártas, a román nyelvet bírja, azonnali belépésre. Ajánlatok „Megbízható” jelíggel a kiadóhivatalba kéretnek. 2741

Könyv és zene.**A nyaraló és fürdőző**

közönség figyelmébe ajánlom 90 ezer kötetes kölesönkönyvtáramat. — 80.000 kötetes zenekölcsönző intézet. — Confetti és lamplonok legjutányosabb forrása. — Olcsóságok levélpapírosban. Újleti könyvek: Strazzák stb. nagy raktára. — Irodai kellékek és írószerekben különlegességek. — Antiquarium. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. Telefon 865. sz. 525

Üzlet.**Üzlethelyiség**

november 1-re kiadó József főherceg-ut 9. sz. házban. Értekezhetni Wild Ferenc cukrásznál. 2797

Különféle.**Ka cigarettázik**

használjon Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fla könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1661

Egy rőfös

és rövidáru berendezés olcsón eladó. Bővebbet Kossuth-utca 68. 2858

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok a legdivatosabb színekben. Nyári Divatalbum 60 fillér Ingusz I. és Fla könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. 167

Adás-vétel.**Keresek megvételre**

egy kevésbé használt jókarban levő cimbalmot. Cim a kiadóhivatalban.

569 - 1910. kib.

Hirdetmény.

A „Hungária” Aradi pamutgyár részvénytársaság által a 46086/III-1910. sz. kereskedelemügyi minisiteri engedély alapján létesített iparvágányra a műtanrendőri bejárást elrendeljük és arra határidőül 1910. évi augusztus hó 4-ének d. e. 9 óráját kitűzzük s összejövetelel helyül a városház emeleti kistermét tűzzük ki.

Erről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a műtanrendőri bejáráson magukat személyesen képviselhetik vagy esetleg megbízott által képviselhetik.

Arad, 1910. július 27.

A közigazgatási bizottság.

Alkalmi vételek és eladások**Ékszerárgyakban**

arany és ezüstművekben, Arad legmegjobb óra és ékszerárátára

Deutsch Izidor

írás és ékszerész m. Weitzer János-utca, Minorita-pala.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átöröklésnek TELEFON 438. TELEFON 437.

Jó karban levő**pálinkafőző-üst**

3 csővel, 2 leiter, egy hűtő és két borkád 20.—25 hl.

eladó.

Érdeklődők forduljanak özv. Bencur Dánielnéhez Gyorokra.

Kovács Gusztáv

fűszer- és csemege-kereskedésében

Erzsébet-utca 13.

augusztus 1. vagy augusztus 15-iki belépéssel 2867

kerestetik egy ügyes**pénztárnoknő**

Ugyanott jó családból való fiuk

tanulóknak

azonnal felvétetnek.

Ház eladás.

Flórián-utca 5BII. számú, a Tököl-térről első utca új ház még 15 évig adómentes, mely áll külön-külön egy 3 és egy 4 szobás minden mellékhelyiséggel ellátott lakásból fürdőszobák Shone csatornával és vízvezetékkel bekötve, külön kerttel, az udvaron egy kis egyszobás lakás, részint alapincézve és mosókonyhával teljesen modernül felszerelve, eladó. 2866

Bővebbet:

FRICK JÓZSEF építésznél, Heim Domokos-utca 3., délután 1-2, este 6 $\frac{1}{2}$ -8 óráig.

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövés előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha, rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógys ertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes garanciát vállalok.